

Andělé boží

Tak pustým a smutným to místočko jindy nebývalo. Každý, kdo kráčeje hlubokým hvozdem přišel ke kapličce, pomodlil se tu, pokřižoval, aneb odpočinul na stupních vedoucích k prostému výklenku, jenž jasně bělal se milým zášeřím starých buků a habrů. Ale zlá ruka neušetřila ani kapličky, ani obrazu mariánského, který v jejím výklenku visel. Obraz rozmazán a roztržen, prostičká stavba povalena, takže jen rum, kamení a několik pískovcových schodů ze všeho zůstalo.

Pane králi! jak by ušetřili kapličky v širém lese, když neváhali zapáliti a bořiti chrámy ve velkých a hlučných městech! Jak by se neštítili žoldnéři a marodéři strhnouti obraz neumělou rukou malovaný, když káceli sochy, ničili mistrná malířská díla v chrámech, když oblékali na se ornáty a jiná roucha kněžská, v nichž, na mol opilí jsouce, tančili a rejčili, ba chechtajíce se, tabák svých dýmek na plameni věčné lampy zapalovali!

Tak už drahnou dobu, hned z prvních let, co ta nešťastná vojna se Švédem zuřila, byla kaplička v širém lese rozvalena. Kdo to spáchal, nikdo neví, ale zajisté furiantští landsknechti, ti lidé otřelého čela a tvrdého srdce. Však země, ta živná a lítostivá máti, smilovala se nad rozvalinou, a nechtíc trpěti obraz škaredé spousty uprostřed bujného života a lesních krás, dala vypučeti nejedné rostlině, jež hebounkým a stinným listem zkázu zakryla. Tak potaženy stupně zeleným sametem hebkého mechu, jehož třepením byla drobná travička; po

rozvaleném kameni rozložila se plazivá ostružina, tmavý břechtan, jahodina, kopřivy, modravé zvonky a jiná květná družina, nad níž nade všechnu vypínala se štíhlá, žlutokvětá divizna.

A zas bylo tu krásně i na jaře, kdy tmavou zelení bělaly se a modraly květy, i v létě i na podzim, kdy rděly se a červenaly jahody a ostružiny, kdy listí žloutlo a červenalo.

V tom tichém zákoutí, v zášerí rozložitých buků a habrů seděla na omšném schodu mladá žena. Hebounké, bledé líčko rozkvetlo jí od rychlé chůze, po níž tu odpočívala, v libou červeň květu jabloňového. Pod bílým, čistým čelem, na němž jako v celé tváři vážnost a tichý zármutek se zračily, černaly se neobyčejně mluvné, tmavohnědé oči, jimž dlouhá, jemná řasa zvláštní dodávala krásy. Ačkoliv ta mladá žena, štíhlé postavy jako vláčný prut, mající bohaté, tmavohnědé vlasy, všecka sličná byla, přece nedojímala ničím tak, jako velkým, laním okem, jež ubledlé, poněkud unylé líce tajemným, půvabným leskem ozařovalo.

S ramenou jejích splýval jako plášť u volných záhybech tmavý šátek, a zpod světlých, něco málo vykasáných šatů bylo viděti drobnou nožku v nízkém střevíčku. Majíc ruce na klínu sepjaty, hleděla před se do šera lesního, a zdálo se, že bedlivě naslouchá. Za ní rozkládal se hvozd, dále pohnáhlu do stráně stoupaje, před ní, za stezkou kolem kapličky vedoucí, skláněl se náhle v hluboký úval, k němuž pro husté stromoví a křoviny na

svahu rostoucí viděti nebylo. Časem pták nad sličnou hlavou jí zanotoval, časem probudil se v hlubinách lesních temný šumot, jenž hlubokým povzdechem po širém boru táhl.

Chvíle za chvílí mījela, nic se nehýbalo, nebylo slyšeti ani kroku, ani hlasu. Velebný klid a svaté ticho rozlehlého lesa ukonejšují mysl lidskou, a kdy šumný chorál v korunách od haluze k haluzi zazvučí a v šeré končiny zaléhá, neubrání se člověk mocné té hudbě a otevírá jí duši svou, cítě vanutí věčného ducha.

Ale mladá paní neoddávala se podobným dojmům. Nach jí pobledl a líce byly zas bledoučké, unylé. Zrak její pátravě kol se ohlížel a v celém jejím zjevu byly patrný napětí a nedočkavost. Když konečně opodál křoví hlučně zachřestilo, jako by jím někdo se prodíral, vstala a zírala v stranu tu. Zanedlouho vynořil se z houštiny nevelký, suchý mužík přihrblé postavy. Nebyl tak stár, jak zvadlé jeho líce ukazovaly. Měl bílé řasy a tmavé, pichlavé, plaché oči, na bradě a pod nosem řídký vous nazrzlé barvy. Hlavu mu kryla ošumělá maděrka, kabát jeho s dlouhým spodkem byl kdys rudý, nyní však neměl určité barvy. Ošumělé spodky sahaly mu po kolena, přes harasové modré punčochy měl na nohou nízké střevíce valně sešlapané. Sumou, všecek byl ošumělý a skoro k smíchu. Mluvil tenkým hláskem.

„Prolezl jsem všechno, milostivá paní, jako veverka, opravdu, ale nikde ani stopy. Zdá se mi,

že jdeme nepravou cestou. Co jsem se nahledal! Šel-li tudy, tudy nešel, t. j. šel-li lesem, tedy ne tímto stezníkem. Vypátral jsem, že je dole cesta, ráčíte věděti, vozová cesta, zrovna podél potoka, a ta vede někam do města. Myslím, že asi tady milostpán šel. Ale myslím, že vůbec nešel —“ To vše mluvil velmi rychle, jako jedním dechem. Pak dodal: „Opravdu, myslím, že se lesem nedal.“

„Kudy by šel? Zdá se mi, že tě bor mrzí, i hledání.“

„Bůh uchovej,“ bránil se mužík; „jen račte poroučeti, vylezu třeba na nejvyšší jedli; ale myslím, že pro vás to tuze —“

„O mne nedbej.“

„Pak jsem chtěl ještě říci, že by lépe bylo, kdybychom na dol sešli; tady kousek dál je průlina, a tou bychom se dostali dobře dolů, kdyby jen milostivá paní poroučela —“

„Ukaž —“

Zavedl ji něco níže, kde skutečně bylo průlinou až na hluboký úval viděti. Co tak mladá paní, objímajíc levicí kmen mladého buku, v dol se nahýbala, trhl sebou najednou mužík.

„Svaté rány!“

„Co je, Blažeji?“

„Prosím, hlasy!“ A skryv se opatrně za strom, aby ho viděti nebylo, naslouchal napjatě.

Na dole ozval se temný hlahol, jenž blíže se, jasněji borem se ozýval. Mladá paní sestoupila se stezky několik kroků po stráni dolů.

„Probůh, paní, kdyby vás uviděli!“

Tato jako by neslyšela hlas služebníkův, stoupala ještě níže. Kamení sypalo se pod její nožkou a rachotíc v křovinách hrčelo dolů. Konečně se zastavila. Kol bylo šero a ticho, jen v úvale ozýval se temný hluk smíšených hlasů, pak hlasitý hovor, smích, písňe, a když to vše na okamžik utichlo, zvučel lesem dusot četných kopyt koňských. Proud odpoledního světla rozléval se dolinou a v záři jeho spatřila paní koňskou hlavu, pak jezdce, za nímž po chvíli dva klusali; potom viděla jich více.

„To jsou císařští rejthaři! Probůh, ať vás nevidí,“ šeptal mužík, nepováživ, že z dola sem viděti nebylo.

Paní však napjatě hleděla na jezdce. Napřed jeli žoldnéři v helmách, za nimi na bílém koni důstojník s pobočníkem a za důstojníky opět po různu žoldnéři.

„Svaté rány! Ten jeden je celý černý jako mouřenín!“

Jezdci zmizeli zrakům; hlasy jejich tichly a se tlumily, až za chvíli v šeru lesním zanikly.

Mužík si oddychl.

„To jsme na ně vyžráli! Ani zdání nemají, že tu jsme. Ti by se tak zasmáli!“ mluvil hovorně, nabyv opět ducha a opět vstoupil na stezník u kapličky. Sotvaže se obrátil, umkl, jako kdyby zčista jasna do něho udeřilo. Zůstal, jako by jej k půdě přibili.

Mladá paní vystoupivši zatím na stezku, překvapením také náhle stanula.

Blížil se k nim štíhlý vojín v černém oděvu, za nímž jako pes krácel vraný kůň, s něhož byl do kopce slezl. Vraník kráčeje dosud s hlavou skloněnou vypjal nyní široký krk, s něhož neobyčejně dlouhá, hustá, jako havran černolesklá hříva splývala. Přitom spadly střemeny dosud přes sedlo přehozené a klátily se na červených řemenech.

Divné to zjevení! Vojín celý v černém hávu, kůň jako havran bez bílé poskvrny.

Služebník mladé dámy couvaje ustoupil až k starým habrům u kapličky. Cizinec si ho nevšiml a hleděl jen upřeně na mladistvou paní, stojící pod mladým boučkem na kraji příkré lesní stráně.

Za chvíli panovalo ticho, kterýmž jen šelestění stromů jemně zvučelo.

Paní Salomena jako by oči od tohoto cizince odtrhnouti nemohla. Však byl toho hoden ten lepě rostlý mladík v černých šatech, od nichž se u hrdla prostý, široký límec sněhovou bělostí svou odrážel. Krom této a světle modrého bandaléru, na němž kord bez favoru visel, nebylo na nich jiné barvy, ani nějaké ozdoby.

Široký klobouk se střechou na straně do výše zahnutou posunul se poněkud do týla. Zpod klobouku vlnily se do čela a skoro až na ramena černé, kučeravé vlasy.

Kdo by dle očí souditi chtěl, mohl by říci, že ti mladí lidé jednoho rodu, snad bratr a sestra jsou.

Jeho osmahlý, mužný obličej zdobil černý vous na bradě a na svrchním řetu.

Když Salomena první slovo jeho uslyšela, zarděla se.

„Zbloudila jste?“ ptal se, a to tak, že Blažej nemálo v duchu se podivil. Domníval se, že ten mladý rejthar hromově spustí a že začne jak náleží nezna-božsky.

„Nezbloudila; hledám zabloudilého.“

„To jsem ho viděl. Je starý, bělobradý muž v černém kožíšku, není-liž pravda?“ Hlas jeho zněl ještě mírněji.

„Ano. Kde jste ho viděl? Prosím, povězte mi, hledám jej od časného jitra.“

„Nesnadno to říci. Šel se mnou kus cesty, pak se mi náhle vytrhl, a než jsem se nadál, zmizel v houštině. Volal jsem naň, ale hlas můj ho nezastavil; chvátal jsem kus za ním, ale zmizel úplně v houštinách. Pojdte, ukážu vám, kde mne opustil a kterým směrem se dal.“

Mladá paní mlčela.

„Bojíte se, nevěříte mi, že jsem voják. Nedivím se vám; však nejsem z toho divokého dřeva žold-něřského. Věříte-li mému slovu —“

„Pojdte, pojdte, můj otec —“

„Ještě něco. Chci, abyste mi věřila. Viděla jste před chvílí houfec císařských rejtharů dolinou jeti?“

„Viděla.“

„Jsem jeden z nich. Otec váš bloudě lesem dostal se mezi poslední z nich a oni po svém způsobu nešetřili jeho šedin. Vzal jsem ho k sobě a odvedl. Tím jsem se od nich odloučil a dostal se sem.“

„Díky vám.“

„Neřekl jsem to proto, abych díky slyšel, ale abyste mi věřila. Pojdme, čas ubíhá.“

Pak poručil Blažej, aby koně obrátil a za uzdu vedl. Úzkou pěšinou kráčeli kus za sluhou a vraníkem mladý jezdec a jemu po boku Salomena.

Chvíli mlčeli oba. Ona kráčela, majíc oko sklopeno, on pak občas pohlédl na svou sličnou společnici. Blažej nejednou kradmo se obrátiv měřil nedůvěřivým zrakem nenadálého ochránce.

„Nemáte bratří, nebo nejsou doma, že vy sama jste se vydala do pustého lesa na tak nebezpečnou cestu?“

„Jsem sama. Jediného bratra, radost otcovu, císařští nám zabili, když se jim na odpor postavil, a můj muž také padl —“ Líce její zbledly.

Cizinec zastaviv se náhle vzhlédl pln úžasu na svou společnici. „Vy jste vdána!? — Odpusťte,“ pravil pak, „měl jsem vás za dívku svobodnou.“

„Byl císařským hejtmanem.“

„Ó pak se nedivím! — Kdež je v té naší zemi rodiny, kdež jediného člověka, aby netrpěl? A vy sama pouštíte se v hluboký, nebezpečný les, abyste vyhledala otce?“

„To mojí povinností. Pak se nám všechno služebnictvo rozprchlo, že jsme skoro sami, a otec by jiného hlasu neposlechl.“

„Věřím,“ pravil upřímně mladý důstojník, a oko plno úcty a oddanosti spočinulo na ušlechtilé tváři mladičké vdovy, tak mnoho již vytrpěvší.

Opět nastalo ticho a každý oddal se svým myšlenkám. Paní Salomeně se uvolnilo. Kráčela teď bez bázně a důvěrně po boku cizincově. Všecka nedůvěra a ostýchavost zmizela jí, jako by ode dávna s ním se znala, jako by jejím přítelem byl. Jejich duše, jako by dávno známé, nyní se našly.

Mladý důstojník byl zamyšlen. Tu ženu s tím mluvným, jímavým okem někde již viděl, ba znal ji od těch časů, kdy ještě místo meče knihami se zabavoval. Tenkrát ve snách svých takovou něžnou postavu často vídal. Ale hlučný, drsný život vojanský zaplašil mu z mysli ten vzdušný, libý obraz snivé mladosti, kterýž pak nadarmo ve světě hledal. Poznal jen ženy marnivé, vášnivé bez hlubšího citu, sumou láryně, jež tu menší, tam větší cenou získati bylo lze.

Tam u rozbořené kapličky v hlubokém lese zjevil se mu náhle jako vtělený sen mladosti, jako anděl útěchy a míru na dráze, kterou z donucení nastoupil, která ho netěšila a jemu protivna byla. Poznal za té krátké doby, co vojákoval, všechny hrůzy válečné, bídu i zvrhlost lidskou, poznal neřesti všech vrstev válkou znemravnělých. Již oželel sen svůj o člověku, stal se zamyšleným a ne-

přístupným k malé radosti svého otce a pro smích a vtipy bujných druhů.

Tu zjevila se mu Salomena a prvním pohledem na ni byl rázem k té něžné bytosti přiváben. On, stále pochybující, veškeré víry téměř zbavený, nabyl tu pojednou jistoty, že našel opravdovou dívku, čistou, hluboce cítící, obětavou, jež pravou ženskostí svou stává se andělem.

Ale jako vždy zjevil se mu i zde za světlem stín, a čistá, ovlažující krůpěj nebyla beze rmutu.

Zjevil se mu anděl, ten však, jak slyšel, byl nešťasten, smuten, nevinně trpící. —

Dolina lesní halila se již v stín, a světlo sluneční, posunuvši se do výše, oblévalo růžově zlatou září kmeny stromů a jejich koruny. Mladí poutníci stoupali stezičkou dolů.

„Paní má,“ začal jezdec znovu, „divím se vaší síle a obětavosti.“

„Všecko bych ráda snesla i více, jen kdyby to otci prospělo. Nešťastná válka! Pád a neštěstí naší vlasti tak zhoubně na jeho mysl účinkovaly. Přitom býval povždy tichý, zamýšlený, očekáváje svou záhubu. Myslíť si, chudinka, že nadchází soudný den a starší pokolení že musí vyhynouti. Proto prý Bůh seslal své anděly, vojska —“

„Andělé!“ opakoval průvodčí a trpce se usmál.

„Dnes před úsvitem náhle zmizel. Šli jsme po jeho stopě —“ Tu zarazivši se naslouchala, až „otec!“ zašeptala, a vzhlednuvši prosebně k důstoj-

níkovi brala se rychlým krokem v tu stranu, odkud byl hlas zazněl.

Cestička srážně se sklánějící zahýbala se kolem výběžku lesního, který když obešli, něco neobyčejného spatřili. Stanuli na dolině a nad nimi na svahu, kde mezi lesním podrostem roztroušené skály se bělaly, stál na jedné z nich nedaleko rozložitého buku, tam o samotě vyčnívajícího, stařec, kolem něhož skupil se houfec vesničanů, mužů, žen i dětí.

Všichni byli rozedráni, vyhladovělí, a udiveně naslouchali slovům starcovým, jenž ozářen jsa posledním světlem, na omšeném kameni jako prorok stál. Přes tmavý kabátec a široké, po kolena sáhající černé spodky oblečený měl volný, černý kaftan, lemovaný kožešinou, jenž sáhaje nad kotníky suchá starcova lýtka v tmavých punčochách částečně zakrýval. Šediny starcovy byly nepokryty a dlouhý, bílý vous splýval mu na prsa.

Rukama jako kazatel rozkládaje mluvil k svému udivenému posluchačstvu:

„Padnete od meče, protože jste se odvrátili od následování Hospodina, aniž také Hospodin bude s vámi! Ale dítky vaše malé, o nichž jste řekli, že v loupež budou, ty uvedu, aby užívaly země té, kterouž jste vy pohrdli; těla pak vaše mrtvá padnou na poušti této!

A synové vaši budou tuláci na poušti této čtyřicet let a ponesou pokutu smilství vašeho až

do konce; nezhytnou těla vaše na poušti a poznáte pomstu svého odtržení se ode mne!

Na poušti této padnou mrtvá těla vaše a všichni, kteří jste sečteni podle všeho počtu svého od majících let dvaceti výše, kteří jste reptali proti mně: nevejdete, pravím, vy do země, o kteréž zdvihna ruku svou přísáhl jsem, že vás osadím v ní, jedině Kalef, syn Jefonův, a Josue, syn Nun —“

A tu stařec sestoupiv náhle s kamene chtěl obejmouti selského kloučka, jenž polekán z náručí starcova se vytrhoval. Ten pak pustiv ho krácel ku bědné ženě, již u hubeného prsu spočívalo nemluvně. Skloniv se k němu zvolal: „Ty nejsi Josue —“

„Otče! otče!“ ozvalo se v ten okamžik z dola.

Na ta slova stařec náhle stanul a nachýlil se pátravě v dol. Spatřiv dceru svou a vedle ní císařského jezdce, roztáhl ruce a zvolal hlasem velikým: „Andělé boží!“

Vesničané, kteří pozbyvše veškerého majetku hrabivostí žoldneřů švédských i císařských, do širého lesa byli se utekli, aby tu aspoň životy zachránili, byli nemile překvapeni, když se jim znenadání důstojník zjevil. Polekané ženy, vinouce k sobě hladové a nuzně oděné děti, skrývaly se za muže.

Jezdec však si jich ani nevšiml. Čekal dole, co zatím Salomena rychle do stráně se dala, aby odtud otce odvedla.

Ten setkav se s ní nebránil se, když jemně jej za ruku vzala a dolů vedla. Jezdec upřeně hleděl na tu bledou, sličnou ženu, tak opatrně starce vedoucí a laskavě mu domlouvající. Ten jako by ji neslyšel. Upřeně hleděl na cizince, před kterýmž, když dole stanul, šedou hlavu sklonil a ruce na prsou zkřížil. Po trapné chvílce, upřev kalné, ztrnulé své oko na mladíka, pravil uctivě, ba zkroušeně: „Pane, přišla-li hodina má? Poruč služebníku svému, a skloní hlavu svou, nebo umdlévá od staroby a mdloby.“

Cizinec ale vyrozuměv odpověděl: „Odejdi s pokojem a následuj dceru svou. Ta je tvým andělem.“

„Vím, vím, ale andělem dobrým. Tys pak jeden z andělů těch, které vyslal Hospodin, aby vyhladili nás i syny naše. Zkrať utrpení mé, zabij mne, nebo neuvidím země zaslíbené a hříchů jsem plný. Zhřešil jsem,“ mluvil zkroušeně, „a Hospodin mne poznamenal. Ukrať mé trápení, anděli —“

„Otče, což zapomněl jsi na Adama?“ ptala se Salomena laskavě.

„Jakého Adama?!“ rozkřikl se prudce stařec.

„Zapomněl jsi na Josue, syna Nun?“

„Josue! Mé dítě! Mstitel, jenž uvidí zemi zaslíbenou a povede tam pokolení čisté, nevinné! Kde je, kde?“

„Doma. Pro tebe jsem jej opustila; ale pospěš nyní, aby nebyl sám.“

„Rychle pojďme! Proč jsi jej opustila jako macecha?“ zvolal přísně.

Ale mírně a dobrotivě odvětila dcera: „Volá po tobě; přišla jsem, abych ti řekla —“

Zatím byl Blažej k vesničánům se přimísil a vy-
zvídal. Pověděli mu, že starce toho tu v lese
potkali, že, jakmile je spatřil, do kázání se dal a že
po celou cestu neustal, ani když tu v stráni odpo-
činouti chtěli. Dále však Blažeje málo potěšili.
Právě když starý pán jeho kvapně odejítí chtěl,
sestoupil dolů k buku a oznamoval paní své, co
byl slyšel, že totiž na zámeček je nejméně šest
hodin, takže dnešního dne tam nemožno doraziti.
Nejblíže odtud že je za lesem hospoda, kdež prý
je ale zlá hospodská, která chudý lid psy ze stavení
štve a zahání, a kousek chleba jen za drahý peníz
prodává.

Stařec zatím nutil stále k odchodu, volaje často:
„Josue!“

Když pak se Salomena Blažeje ptala, zná-li cestu
k hospodě anebo ptal-li se na ni, zavolal důstojník
jednoho z rolníků, který nepřiliš ochotně se při-
blížil. Dal mu dobrý renský, za který sedláček
ochotně slíbil, že zavede zbloudilé za les k hospodě,
kdež by dnes přenocovati mohli.

„Dovolíte, abych ještě kousek vás doprovodil?“
ptal se důstojník Salomeny.

Vděčný pohled byl mu odpovědí.

Zatím už dal se nebohý stařec na cestu, a zdálo
se, že na všechno i na anděly zapomněl. Rychle
kráčel za sedlákem a Blažejem, často polo nahlas

opakuje si slova: „Jedině Kalef, syn Jefonův, a Josue, syn Nun! A Josue, syn Nun!“

„Vyrozuměl jste již?“ ptala se vážně Salomena mladíka, za nímž jeho vraník poslušně kráčel.

„Strašlivý čas! Má pravdu, ale pro ni jasné myslí pozbyl.“

„Všecky vojáky, císařské i švédské, má za boží anděly, které vyslal Bůh, aby nynější hříšné pokolení vyhubili. Tato hrozná válka je dle mínění jeho trest boží, a jen děti a ti, kteří nedosáhli dvacátého roku, ji přečkají. Proto žádá sobě smrt — ubohý, nešťastný otec!“

„A Josue, syn Nun, jenž tolik naň působí?“

„To je můj synáček!“

V ten okamžik zdálo se mladíkovi, jako by přes tu vážnou, smutnou tvář světlý, radostný stín se jasně mihl, jako by v tmavé hladině oka paprsek trpytně se zaskvěl.

Po druhé jej bodlo. Zamlčel se na okamžik.

„To moje jediné potěšení,“ pravila pohnutým, měkkým hlasem.

Ze slov těch pocítil teprve, jak je nešťastná, a nemilý dojem, který před tím pocítil, byl tentam, i přál jí ze srdce ten paprsek, který mu prve mráčkem byl.

„Paní moje,“ pravil srdečně, „Bůh vás i synáčka vašeho opatruj. Musím se zanedlouho s vámi rozloučiti. Jsem Václav Vencelík z Vrchovišť. Snad jste mne trochu poznala a uvěřila, že nejsem z těch, kteří vám tolik zlého způsobili. Kdybych někdy

na svých potulkách nablízko vašeho zámku se dostal, směl bych se u vás zastavití?“

„Ó přijďte, přijďte! Jak se mám za vaši lásku poděkovati?“ pravila srdečně a podala mu svou bílou, něžnou ruku.

„Nemluvte o tom; odnášímť si mnoho od vás —“ odvětil a tiskl její pravici.

Starý otec, chvátaje k svému Josue, jenž nyní všecku jeho mysl ovládl, kráčel, maje sivou hlavu nakloněnu, vpřed a nevšiml si, že černý „anděl boží“ zmizel a že Salomena ohlédla se po jezdcí, jenž v šeru lesním zanikal.

Vraník, dostav se opět do úvalu, klusal rychle dosti širokou cestou podél potoku, jako by věděl, že si musí pospíšiti, aby dohonil houfec jezdců, s nimiž prve pán jeho jel. Ten však na ně nemyslí. Hluboký les vpravo vlevo mizel vzad, na dolinu padl tmavý stín, rozkládaje se výš a výše. V širém boru nastal soumrak, kterýmž šumot potoka slyšeti bylo. Někdy ozvalo se ve výši zakrácání opozdivší se vrány, která na odpočinek za hejnem pospíchala. Lesem napříč kráčel otrhaný sedlák, tiskna v kapse tvrdý peníz, za sedlákem stařec, jemu po boku Blažej a s druhé strany Salomena. Mlčeli všichni, jen občas hučel otec nějakou větu z písma. Dcera myslila na svého předešlého průvodce. Bylo jí, jako by s dobrým přítelem navždy se byla rozloučila. Jak blaze působila na ni jeho ochota, laskavost a soucit! Žila již dávno jen ve společnosti choromyslného otce, nemajíc nikoho, v němž by

podpory nalezla. Musila sama podporou a ochranou býti, bylo se jí přemáhati. Bratra jí zabili; muž, kterého jen z poslušnosti pojala, byl necitný, surový. Nenašla v něm pravého manžela, k němuž by se přituliti mohla. Život její byl smutný, šerý, pln odříkání a boje. Teď jako by vlašička na prahnoucí srdce padla.

Kráčejíc po jeho boku zapomněla na všechno, bylo jí volno jako tenkrát, kdy ještě děvčetem jsouc s bratrem v rozlehlém háji zámeckém se procházela. —

Les začal řidnouti a jasněji proráželo k nim světlo širé krajiny. Sedlák, zastaviv se na okamžik, ukázal rukou před se.

„Tudy pořád zpříma půjdete a dostanete se za les. Dál pak nedaleko je hospoda.“ A strožil se k odchodu.

Darmo mu Blažej i Salomena uváděli, že je má až k samé hospodě zavésti, ale nic naplat. Člověk prve bázlivý a zkroušený, nevida před sebou žádné moci a vydatného odporu, stal se tvrdým a neústupným.

„Žena a děti na mne čekají. Však vy tam dobře trefíte —“ a nečekaje pustil se do houštiny, kdež zanedlouho zmizel.

Salomena vědouc, že z Blažejem nic nepořídí, nemohla mu sama zabrániti. Nezbylo než jíti tím směrem, jak jej sedlák ukázal. Za chvíli vyšli z hustého lesa a kráčeli pustou mýtinou, na níž

sem tam houštiny se zelenaly. Před nimi rozkládala se širá pustá krajina, lidu a stavení prázdná. Nikde nebělela se vesnička, ba ani osamělé hospody viděti nebylo. V lese panovalo už šero, nad dědinou však klenulo se dosud světlé nebe, ale do večera daleko nebylo. Byloť po slunce západu.

Salomena stanuvši kol se rozhlížela. Od západu chmuřilo se nebe; šedý mrak tam hrozivě vystával, ponenáhlu se šíře. V lese přenocovati nemohli a také by tu starý otec, dychtící po svém Josue, nezůstal. Blažej mínil, že ta hospoda v nějaké dolině a že k ní zajisté do večera dojdou. I vykročili opět ti tři osamělí poutníci. Zdvihl se větřík, jenž rozvíval starcův bílý vous a vzdouval hnědý plášť Salomeně s ramenou splývající.

Kráčeli krajinou, jakýchž za onoho času v naší zemi i v Německu tak hojně bylo, krajinou smutnou, dokonale zničenou a zpustošenou. Vesnice, byvše několikráte vydrancovány vojskem obou stran válčících, lehly namnoze popelem anebo opuštěny jsouce obyvatelstvem, které bezpečnost v širých lesích hledalo, zpustly tak, že nebylo možná více v nich bydleti. Osení zdupáno anebo spaseno koňmi divokých jezdcův, nezazelenalo se více; nebo nač by rolník pro jiné a pro záhubu roli svou vzdělával a osíval? A kdyby chtěl, kde měl zrní vzíti? Pole ležela po mnohá léta úhorem, a tam, kde někdy zlaté obilí v šumných vlnách se houpalo, černala se pustá lada, pokrytá plevelem a bejlím.

Z mýtiny vyšli poutníci do takových polí, která před nimi jako širá step se rozkládala. Tu a tam černaly se divoké křoviny šípkové a v dáli skláněl se nad nějakou hlubokou cestou planý strom shrbeného kmene.

Nespatřili ani vesničky, ani domku, ani do výše stoupajícího kouře, jenž by ukazoval místo, kde kolem hostného krbu shromáždila se družná rodina. Nikde ani hlasu, ani člověka, ve výši ani ptáček, všude pusto a mrtvo. Daleko na obzoru, tam, kde na západě bylo viděti mlhavý lem horský, bělal se ještě po zašlém světle jasný, neširoký pruh, nad nímž jako litá zeď černošedý mrak vyvstával. Odtud vanul silný vítr poutníkům zrovna do tváře. Pustá pole i zašlá luka, křoviny po krajině roztroušené, o samotě stojící strom, černaly se víc a více a kvapně nyní nadcházel večer. Salomena zastavila se s otcem po hospodě se rozhlížejíc, co zatím Blažej, tiskna maděrku do čela a tvář před větrem skláněje, kráčel vpřed, po nějaké střeše pátraje.

Stařec, opíraje se o rámě dcery své, hleděl ztrnulým zrakem na krajinu v šero se halící. Světlá myšlenka starcova na mladého Josue, syna Nun, zanikla v šeru a smutku té končiny, jež uváděla na mysl poušť.

„Na poušti této padnou mrtvá těla vaše, a všickni, kteří jste sečteni —“ mluvil stařec vztáhna před se pravici, jako by volal k zástupu před ním stojícímu.

Dcera náhle sebou trhla, a Blažej kus před nimi
jsa, rázem zastavil se.

Ozvaloť se v dáli táhlé, skuhravé zavytí jednou
a pak sborem. Tou dobou a v těch místech pro-
jímal ten divoký hlas kosti. Blažej, rychle se vrátiv
k své velitelce, ukazoval v stranu tu, kde za nízkým
křovím něco černého se míhalo. Bylo viděti, že
tmavý bod tu není sám, že jich více. Hrozná chrap-
tivé vytí znělo hlasitěji.

„Vlci!“ vyrazil ze sebe Blažej. „Blíží se —“

Salomena vzpamatovala se ze svého leknutí.

„Amalechitský zajisté a Kananejský jest tu před
vámi, a padnete od meče, protože jste odvrátili —“
volal stařec.

„To snad nejsou vlci,“ pravila Salomena, ne-
dbajíc hlasu otcova. „Rychle rozdělej oheň!“

„Tady není možná, ale dál je výšinka a tam
suché roští —“

I spěchal tam napřed, co zatím Salomena otce
odváděla. Vytí ustávalo jen chvílemi, pak znělo
zato prudčeji a blíže. Černé ony body, vystoupivše
zcela z křovin, staly se zřetelnějšími a bylo již
možná rozeznati, že to čtyrnohá zvířata.

Po chvíli ozvalo se již nablízku mdlé štěkání
a Salomena pozorovala, že co nevidět hladová, vy-
chrtlá ta zvěř na ně udeří. Ale vtom vedle ní rudě
zašlehlo, zapraskalo a šedý dým valil se mohutným
sloupem k večernímu nebi. Ohlédnuvši se spatřila
Blažeje, an klečí a oheň zplápolavší dechem svým
rozdouvá. Vytí a štěkot rázem utichl.

„Vyhráno!“ zajásal sluha. „Budou nám sice pořád po chvílích hudbu dělati a nás obcházeti, ale dál se neodváží.“

„Zato nemůžeme dál a musíme tu přenocovati!“

„Což platno; kdož ví, zdali bychom hospodu našli. Je tu dost suchých haluzí, jen nepříjde-li déšť.“

Zůstalo nerozhodnuto, kdo by ona zvířata byla, zdali vlci anebo zdivočelí psi.

Osamělí poutníci jali se chystati nocleh.

Salomena zabalila velkým svým šátkem otce jako do pláště a hlavu mu zavinula menším rouchem, takže ten stařec, do ohně zamyšleně hledící, jako bludný chodec od východu vypadal. Dcera byla ráda, že tak náhle se utišil a hluboce se zamyslíl.

Blažej staral se o zásobu paliva, lámaje z hustého křoví suché haluze a trhaje červenavý vřes, kolem hustě rostoucí. Drže hořící větev jako pochodeň, odvážil se i něco dále za křoviny, kdež mladou, od větru zlomenou a úplně suchou břízku našel. Když tak byl hodně dříví snesl, usedl k ohni, který živil a do šera se pátravě rozhlížel. Občas, ano skuhravé vytí hlasitěji se ozvalo, přiložil více, takže oheň vysoko a jasně zaplanul. Starý muž seděl pořád nehnutě, maje hlavu nachýlenu. Dcera jeho tu naň starostlivě hleděla, tu zase myšlenkám se oddala. Vzpomínalať na domov, na malý, opuštěný zámeček v rozlehlém lese, kde zanechala, co měla nejmilejšího. Co asi dělá nyní její synáček? Spí-li, či snad pláče a po matince volá? Zdali stará Alena

ho dobře opatruje? Což kdyby snad nějaká pustá rota, jakých není pořádku — Zachvěla se.

„Dříme,“ zašeptal Blažej hledě na starce.

Salomena chopila se jemně hlavy klímajícího otce a usednuvši výše položila ji do svého klínu.

Zemdlený stařec se neprobudil a spal tak pokojně jako děcko na klínu matky své.

Nevzbudil ho ani praskot a syčení ohně, ani ošklivé vytí, občas tu jednotlivě, tu sborem se ozývající. Nadešla tmavá a hluchá noc. Vítr, který se byl před chvílí utišil, jal se poznovu pustou krajinou váti. Na tmavém nebi kupily se tmavší ještě mraky, přes tu chvíli měníce své neobyčejné, fantastické tvary. Na takovém místě a za takového času bývají také myšlenky smutny, a když mezi nimi světlejší se zjeví, což divu, že člověk jí se těší jako hvězdou z mraků se vynořivší a rád se jí oddává?

Salomeně, vzpomínající na svého synáčka, zjevila se tvář mladého jezdce, a v duchu slyšela opět všechna slova, která byl k ní v lese promluvil. Nevěděla ani, že zapomenuvši na všecko pro něj, dlouho jím se zabývala. Tak mījela chvíle za chvílí a schylovalo se k půlnoci.

„Milostivá paní!“ zašeptal Blažej.

Bledá, sličná hlava jeho velitelky se k němu obrátila.

„Vytí se vzdaluje. Ti vlci někam uhánějí — snad někoho větří —“

Ohlédnuvši se zpozorovala, že tomu tak.

Blažej povstav hleděl napjatě do tmy. „Někoho napadli — jak vyjí a štěkají — opravdu! Zdá se mi, že to nějaký rejthar. Svaté rány!“

Salomena sebou trhla.

Vtom zpozoroval sluha její, jak se nocí zablesklo a hned potom zahučel výstřel. „Na mou pravdu — a to rejthar! Střelil do nich.“

„Rejthar? Vidíš dobře?“

„Opravdu — teď už dobře, a míří k nám — tak, aby nám je přivedl! Ty šelmy ženou za ním, je to po hlase znáti.“

Zas nastalo ticho. Jen oheň syčel a po chvíli vítr zalehl. Vytí bylo opět zřetelnější.

„K nám míří — již slyším dusot, již vidím dobře koně i rejthara. — Přihrnou-li se — mám-li zhasiti?“

„Ne, ne!“ zvolala rychle paní.

Co tak oba napjatě v onu stranu hleděli, blížil se víc a více dusot koňský, a zanedlouho spatřili v záři ohňové, po černém poli se rozlévající, koně i jezdce, jenž ke krku jsa nachýlen, prudkými ranami zvíře své k cvalu pobízel. Uháněl již sám, nebo šelmy jej pronásledující zarazily, jakmile místa osvětleného dosáhl.

Těžký tahoun, takové jízdě zajisté nezvyklý, zarazil celý jsa zpocen a frkaje opodál ohně, k němuž seskočivší jezdec se přiblížil.

Když prve Blažej oznamoval, že jezdce vidí, vzpomněla bezděky Salomena na mladého Vencelíka. Ačkoliv ihned se kárala, jak by to možné bylo,

byla nyní přece nemile překvapena. Před ohněm stála hřmotná postava jakéhosi pacholka, jemuž starý kord na celý řemen spuštěný po boku visel. V pravici držel dosud velikou jezdeckou bambitku, kterouž, vystřeliv, koně svého pobízel.

Obličej toho muže, od prudké jízdy rudý a se lesknoucí, byl hrubý. Hleděl za okamžik na Salomenu a starce, jenž probudiv se z vadlé ruce nad oheň vztáhl a udiveně kol hleděl.

„Děkuji, milostivá paní, že jste mne zachránili. Ty potvory by mne byly málem roztrhaly. Ale jak touto dobou ráčíte býti zde, dobré dvě míle od zámku? Ah, vy mne neráčíte znáti —“

„Kdo jsi?“

„Jsem Kuba Martinů. Býval jsem někdy s poselstvím na Prostiboři; teď sloužím u paní Veroniky v Kalinské hospodě —“

„Tam jsme zrovna mířili, ale zabloudili. Je daleko odtud?“ ptal se Blažej.

„Hodina cesty. Ale teď by nebylo radno, abychom se tam vydali. Ty bestie — lépe až se rozbřeskne.“

A uvázav koně za uzdu u houštiny, přistoupil k ohni, u něhož, aniž se omluvil neb za dovolení žádal, se usadil. Blažej si přitom všiml, že člověk ten na levou nohu napadá. Starý pán, zmořený celodenním pobíháním v lese, sklonil opět svou hlavu a dřímal na klínu dcery své, již na spaní nebylo ani pomyslití.

Cizí muž mluvil utlumeným hlasem. Vypravoval Blažej, že byl v městě, aby tam paní Veronice něco přezvěděl, a že odtud si nese láhev výborné pálené, zrovna Prachatické, a přitom vytáhl z koženého kabátce plochou láhev z nazeleňalého skla, již paní Salomeně nabídl, že prý za takového času i paní jeden doušek neuškodí. Ta však odmítla.

Minula půlnoc a čas plíživě míjel. Salomeně bylo v té společnosti nevolno a nemohla se jitra dočkati. Konečně umkl i čeledín i Blažej, stráž, a oba oddali se spánku. Salomena nerušila Blažeje a přikládala za něj občas dříví na oheň ze zásoby vedle ležící. Zahleděla se do temné noci k nebesům, kdež černé mraky, hnané větrem, v dál ubíhaly; pak odvrátila se od toho neveselého divadla a zrak její stihl bledou, vráskovitou tvář na klíně jí odpočívající.

Nikde zelené ratolítky, nikde ulehčení!

Ubohý stařec! Co vytrpěl, co zkouší! Býval zemanem, svobodným a šťastným. Měl čistý stateček, syna a dceru, děti jako květ, které nade všechno miloval. Po létě 1618 nadešly však smutné, bouřlivé doby a ty zasáhly i Prostibořského, jenž byl horlivým evangelíkem a vlast svou věrně miloval. Bolestně pocítil ránu bitvy bělohorské; od onoho nešťastného dne neusmálo se naň štěstí více. Nadešla hrozná doba násilného obracování na víru katolickou, doba nevídané persekuce, stěhování se do cizích zemí. Tisícové odešli jako žebráci z vlasti, ale pan Prostibořský zůstal. Nemohl pomysleti, aby

s malými ještě dětmi odešel. Když povážil, že budou v neznámých krajinách blouditi, nemajíce ani přístřeší, ani jídla, nuzáci otrhaní mezi cizími lidmi, že by měli jiným za nic otročiti a v pohanu býti, tu, bojovav dlouho v duši své, podlehl lásce otcovské a zpronevěřil se víře předkův svých.

Stal se katolíkem i děti jeho, a maje ještě z lepších dob zahospodařený groš, koupil jedno ze zkonfiskovaných panství; ze svého zemanského dvorce odstěhoval se do pěkného záměčku v libém lesíku ležícího.

Ale v nádherných a pohodlných síních jeho šťasten nebyl. Svědomí mu nedalo, a když hrůzy válečné po veškeré vlasti se rozzuřily a ona hynula, stával se zamyšlenějším. Syn dorostl, chtěl do pole získat slávy vojenské, ale starý otec bál se o jedináčka. Pak, ač katolíkem byl, nechtěl, aby vstoupil do armády císařovy.

Salomenka dospěla, a on, chtěje ji viděti opatřenu, vdal ji mladičkou za bohatého rytíře, ač již ne mladého, jenž byl císařským hejtmanem.

Ale čím dál tím bylo smutněji.

Švédové i císařští se střídali, několikráte přepadli mu zámek a musil zaplatiti velké výpalné.

Salomena porodivši synáčka, zanedlouho ovdověla; brzy poté přepadla tlupa císařských maroderů zámek, kteří jej drancovali, až bůh bránil. Když jeden z nich ruku svou na čistou Salomenu vztáhnouti se opovážil, tu bránil ji mladý bratr mečem. Vypudil lupiče ze zámku, do kterého se

živ nevrátil. Před branou zámeckou padl. To zničilo starého otce.

Byl prve zarmouceným a trudnomyslným nad neštěstím své vlasti, jež měl za trest boží na slabé, znemravnělé pokolení. Svědomí mu vyčítalo, že on jeden z nejhorších — zrádce, odpadlík. Snášel oddaně neštěstí, stíhající rodinu jeho, jako spravedlivý trest; ale když mu jediný syn, poslední naděje a radost, bídně zahynul, tu opustila jej síla duševní, tak dlouho již podemílaná. Pomátl se na rozumu

Kdyby tak mladý Vencelík spatřil nyní tu mladičkou ženu, klonící ubledlou hlavu k tváři otcově! Kdyby viděl laskavý, soucitný pohled pod sklopeným víčkem a dlouhými řasami! Teď, když vítr rozhalil starcův plášť, znovu jej dcera těsně k tělu otcovu přikládá, aby je uchránila před mrazivým dechem.

Bouře, jež každou chvíli zahlučeti hrozila, převálila se v dál a černavé mraky jako obrovské voje pospíchaly za ní. Občas ozvalo se vytí hladové zvěře a zvolna a smutně mýjela tmavá noc.

Sotvaže bledojasný pruh na východě zasvitl, probudil se již Prostibořský a hned potom oba mužové.

Starý otec ptal se, kde je Josue, a znovu trpce vyčítal dceři své, že jej opustila a nyní k němu navrátiti se nechce. Salomena však mírně a laskavě odpověděla, že ihned vydají se na cestu a že za nedlouho na zámečku budou. Stařec, upokojiv se, vsedl na žádost její na koně, podporován jsa

Blažejem, a malá společnost hned poté vydala se na cestu. Sluha, přidržuje pána svého, kráčel po levé, Salomena po pravé straně, čeledín pak, maje v ruce bambitku znovu nabitou, šel v čele.

Mraky zmizely a nový den nastal. Poutníci pozorovali, jak za nimi a nalevo plížil se houfec šelem, které je byly po celou noc znepokojovaly.

„Vlci to nejsou, ti by nás dávno napadli,“ vykládal kulhavý čeledín, bystře vychrtlou zvěř prohlédnuv. „Jsou to zdivočilí psi. Těch je teď na sta. Páni jejich jsou buď pobiti neb prchli do lesů, kdež sami hlady mrou, a tak ta hubená, ježatá zvěř musí se živiti jako vlci — ale mnoho toho nenajde!“ a hrubě se zasmál.

Slunce dosud zahalené proniklo mraky, teple a jasně záříc na pustou, smutnou krajinu, kterou společnost kráčela. Všude lada, ouhor a zpustlá luka, nikde živočicha. Jen vysoko ve vzduchu zakroužil někdy lačný dravec. Asi za hodinu dostali se konečně na silnici výmolovitou a nemálo zpustlou.

Minuli několik rozbořených sesutých a spálených chalup; pak zabělela se před nimi v zarostlém příkopu u cesty koňská kostra, jejíž kosti namnoze ssuty a kol roztroušeny byly.

Za hodnou chvíli teprve zpozorovali před sebou u silnice stojící stavení, na kteréž kulhavý čeledín rukou ukázav oznámil, že to Kalinská hospoda. Pak obrátiv se zpozoroval, že Blažej upřeně nalevo hledí.

„Ten tam už je dlouho,“ zasmál se, uhodnuv, co Blažejovu pozornost poutá.

I Salomena tam popatřila. Daleko od nich nalevo vypínala se nad zašlým polem vysoká, rudokmenná borovice. Silné větve rozložené, tmavé koruny v šíř se rozkládaly a s jedné z nich viselo na provaze jakés těleso.

„Toť nějaký vzpurný žoldněř. Prodal svou koži a tak se musil i s tím spokojiti.“

Salomena odvrátila svůj zrak od osudné samostatné šibenice i od čeledína, jenž se jí protivil.

Za chvíli stanuli před hospodou, dlouhým to stavením o jednom patře. Přízemí bylo z kamene, svrchní část z cihel, jimiž prorážely dřevěné trámy, křížem položené. Dozadu rozkládal se dvorec, vysokou zdí obehnaný.

Tu musila se Salomena s otcem zastaviti, neb bylo jim posilnění třeba. Od včerejšího poledne nepojedla nic, ani Blažej, otec pak snad ještě déle.

II.

Slunce se rozehrálo a po větrné noci nastal parný den. Bylo kolem poledne, když Blažej s Kubou v stinném a chladném průjezdu za starým, červotočivým stolem sedíce, v nejlepším hovoru byli. K tomuto přispěl zajisté nemálo veliký džbán po třetí již nakyslým pivem naplněný. Dostalť včera Blažej od toho „černého lancocha“, jak mladého

*

Vencelíka za rozprávky jmenoval, veliký stříbrňák za to, že mu vraníka vedl. Stříbrňák ten téměř celý rozplynul se v pivě, které v Kalinské hospodě neobyčejně drahé bylo. Ale Blažej toho nedbal.

„Což, nepropiju-li jej, přijde nějaký soldát a vezme mi ho mocí — a tak raději do těla s ním!“

Pil, až začal nabývati neobyčejné kuráže. Vypravoval o lecjakém smělém kousku, a Kuba, zcela hrdla se chechtaje, poslouchal a — pil.

Dle všeho měl Blažej nejvíce na žoldnéře s kopce. Když o nich přišla řeč, rozohnil se tak, že začal pěstí do stolu tlouci a tenounký jeho hlas ozýval se hlučně průjezdem. Krk i tváře sluhovy zčervenaly a zpod bělavých řas blýskaly se mu oči jako jehly.

„Viděl někdo jakživ takové kroje, jako ti rufiáni nosí? Spotvořují se neforemnými, nevidanými šaty, že až hříšno —“

„Tys starý krejčí, vid'?“ zasmál se Kuba, nahýbaje džbán k ústům.

„Ať jsem nebo nejsem, na tom nezáleží, ale každý poctivý křesťan musí uznati, že to proti Pánu Bohu. Však on náš bývalý kaplan dobře to kázal, že i Pán Bůh náš nemá nad tím žádného zalíbení. Z toho aspoň to rozuměj, že jeden dal sobě malovati poslední soud a poručil malíři, aby mu dábly co nejohydněji a nejškareději namaloval. Rozumíš, a malíř je namaloval v landsknechtských pludr-hoznách, a tu přišel k němu jeden a dal mu čistý

políček, aby nebohých čertův tak ohavně nemaloval, poněvadž oni tak ohyzdných šatův nenosí.“

A opět zavedli jinou řeč, na včerejšek, na toho černého vojáka, na tu mladou paní a starého pána. Blažej chválil nade vše Salomenu.

„Starý býval tuze hodný pán, ale teď má tu —“ a ukázal na čelo. „Víš, brachu milý, to mají všechno na svědomí ti landsknechti, ti brunšvejgaři a šnorchaři, ti mrhači, krčemníci a svodníci; nebo kde ti jsou, tam rozbroj, hadruňky, sváry, vraždy a mordy — rozumíš, a ti hanbáři mému pánu rozum zkazili, ti —“

„Ty krtku slepá, ty čtveráku, vymustrovaný pacholku, ty — tak roztahovati si svou —!“ ozvalo se znenadání, a než se Blažej, sedící tváří k silnici, obrátiti mohl, pocítil ve tváři udeření, až se mu v očích zajiskřilo. Jako on prve častoval žoldněřstvo, tak byl nyní hojnými nadávkami a nadto četnými políčky odměňován až přes míru, takže ztrativ všechnu zmužilost, křičeti a pak prositi se jal, když nad sebou vojanského pána, velice rozhněvaného, spatřil.

Kuba Martinův, zpozorovav prve cizince se blížiti, nic neřekl Blažejovi. Nyní stál stranou a smál se škodolibě svému častovateli, hledě patrně se zalíbením na mladého důstojníka, jenž Blažeje neúnavně měřil. Přibylý, jenž vjel nepozorovaně na koni do dvorce a odtud odzadu do průjezdu přišel, byl mladík štíhlé, vysoké postavy, sličné, ba krásné tváře, již vadil toliko výraz přílišné bujnosti,

ba drzosti. Pod opeřeným kloboukem vlály roz-
hněvanému mladíkovi plavé, kučeravé vlasy. Oděn
byl v pěkný, drahý šat, a bylo patrné, že ten voják
je švihákem, jenž rád má široký, krajkami zdobený
límeč, hedvábný bandalér, jemný soukenný kabátec
a strakaté široké šariváry, jaké předtím Blažej
tupil. I široké holeně jeho jezdeckých bot byly
kraječkami, nyní cestou ovšem poněkud zašlými,
olemovány.

Teď rázem ustal a ruka mu sklesla. Objevilať se
ve dveřích Salomena již na cestu připravená, kteráž
poznavši hlas služebníka svého, vyšla se z jizby
podívat, co se v průjezdu děje. Důstojník překva-
pený a udivený hleděl na sličnou ženu, neméně
zaraženou. Za ní objevila se hospodská.

Zatím byl škodolibý Kuba zmizel, aby ošetřil
koně důstojníkova. Blažej stál stranou v koutku,
ošívaje se po tak hojné výplatě. Sotvaže hospodská
císařského důstojníka zočila, vykročila přede dveře
a uctivě se klaníc zvala jej, aby dále vstoupiti ráčil.
Ten však, nevšimnuv si jí, omlouval se Salomeně,
že bezděky ji vyrušil.

„Ale ten šelma tam —“ a div nespustil znovu,
„lál tu jako zběsilý —“

„Račtež mu prominouti —“

„Haha,“ smál se důstojník hlučně; „vše vypla-
ceno a srovnáno.“

Všecko: hlas, řeč, pohyby jeho byly prudky
a jiskrný pohled smělý. Salomeně bylo nevolno ve
společnosti toho lepšího cizince, na němž zjevno

bylo, že tak nesmýšlí jako mladý Vencelík. Jeho vlídnost ji nezmýlila; zrak jeho vzplanuvší a dychtivě ji měřící, vyzradil jej. Poznala již jednou takové žádostivé oči a drzost rozvášněného vojáka, pro kterouž jí bratr zahynul.

Byla teď v osamělé hospodě sama, bez ochránce, majíc nadto chorého otce opatrovati!

Důstojník poručiv hospodské, aby jídlo a pití přichystala, hodlal vstoupiti do světnice.

„A vy, má paní,“ pravil usmívaje se, „jste již, jak se mi zdá, na odchod připravena?“

„Ano, odejdu hned —“

Vtom ozvalo se z pozadí světnice hlasité volání: „Všickni, kteří jste sečteni podle všeho počtu vašeho od majících let dvaceti výše —“

Salomena odskočila do tmavého pozadí, kde až dosud starý Prostibořský tiše byl seděl, poněvadž dcera u něho byla a jej těšila, že odejdou hned k Josuovi. Nyní, když byl o samotě, shrnuly se mu zas jeho smutné myšlenky jako dav pustých stínů.

Důstojník udiveně ohlédl se po hospodské, která mu tichým hlasem pověděla: „Je to starý pan Prostibořský, jak mi čeledín řekl, a — blázní —“

„Kde je Josue, syn Nun? Proč jsi jej opustila ty —“ ozývalo se zvnitřa.

„To je jeho dcera?“ ptal se cizinec.

„Ano, vdova —“

„Hezká vdovička — a ty stůj, ty šelmo!“
vzkřikl najednou vida, že Blažej dál se šourá, aby zmizel. Blažej leknutím oněměl. Vtom vrátil se

z konírny Kuba, jemuž důstojník rozkázal, aby toho hanobitele poctivých vojáků dobře střehl a nikam ho nepouštěl. Blažej jal se prositi, ale důstojník nepopřáv mu sluchu vkročil do jizby.

Prostibořský se konečně utišil, když dcera, chopivši se jeho zvadlé ruky, vyzvala jej, aby se vydali na cestu, že zanedlouho spatří mladého syna Nun, jak děd vnuka svého stále nazýval. V ten okamžik, kdy do kuchyně při jizbě ležící vcházeli, aby jí nepozorovaně vyšli, vstoupil důstojník, jenž ihned Salomenu zadržel.

„Snad byste odešla, krásná paní?! Zůstaňte, prosím!“ Byla to prosba i rozkaz.

„Andělé boží!“ zvolal stařec zhlédnuv vojáka, a skloniv před ním šedou hlavu zkřížil na prsou ruce. Euseb v lese bloudícího starce, jenž mezi zadní žoldnéře v průvodu byl padl, neviděl.

„Pane, mějte útrpnost s tím chorým starcem —“

„Co poroučíš, anděle boží?“

Důstojník se pustě zasmál.

„Přišla-li hodina má? Dej, prosím, abych spatřil ještě Josue, syna Nun!“

„On mne má za anděla! Kdyby takových v nebi bylo, haha! Ale vy, krásná paní, jste anděl; a vás chci, abych měl nebe u sebe!“

Salomena náhle se zarděla i zbledla. Za okamžik nebyla s to slova ze sebe vypraviti. Čeho se lekala, nadešlo. Ale pak povznesši hlavu pravila třesoucím se hlasem, ale odhodlaně: „Pane, jste důstojníkem a otec můj je pan Prostibořský z Prostiboru —“

„Ó, pak jsme si, paní moje, rovni. Jsem Eusebius Vencelík z Vrchovišť.“

Tu zlehounka vykřikla.

„Mějte rozum. Je tu tak neveselo a zajisté i vám smutno. Třeba se zabaviti; vždyť to i pro vás —“ a chtěl chopit se její ruky.

Salomena prudce se zarděvši ustoupila, tisknouc se k otci, jenž upjatě kalným svým zrakem dosud na důstojníka hleděl. „Nechte mne!“

„Neustoupím, musíte býti mou!“ vyrazil ze sebe prudce temným hlasem důstojník, jehož tváře za-
hořely a oči jako tygrovi se leskly pustou žádostí.

„Josue, můj Josue!“ zvolala.

Otec její vytrhl se rázem z bludiště svého tupého zamyšlení.

„Pojďte, paní, tam usedněte za stůl, času dost —“ a Euseb sáhal směleji po Salomeně.

Vtom však vzpřímil se starý Prostibořský, a jako by náhle sil nabyt, odstrčil smělce. „Není zname-
naná ani sečtená! Ustup, neboť vejde v zemi za-
slíbenou, ona i syn Nun —“

„Haha, toho šilence!“

„Anděle boží! neviděla ještě dvacet zim —“

„Tím líp pro mne! Tak mladičká, krásná —“

„Mne zabij, neboť sečteny jsou dnové moji —
ah, já neuvidím více syna svého, spasitele!“ za-
hořekoval náhle, a byl by na kolena sklesl, kdyby
vinoucí se k němu dcera blíže k sobě jej nepřitiskla.
Stál tak mezi důstojníkem a Salomenou.

„Zpátky, starče, tebe nechci, klid se, ale tu holubičku, tu!“

„Ty nejsi anděl boží!“ vzkřikl náhle velikým hlasem Prostibořský a pokročil proti rozvášněnému vojákovi, upřeně, zpytavě naň zíraje. „Ty nejsi, tebe Hospodin neseslal, neb neznáš znamenáných a vztahuješ ruku svou po vyvolených, kteří uvidí zemi —“

Zdaleka ozval se hlahol trouby a již vrazila hospodská do jizby. Viděla, co důstojník žádá; nemohla Salomeně pomoci, aniž odvážila se jen slovíčko promluvit. Vyběhla ven, ohlížejíc se po pomoci — vtom zahlédla na silnici tlupu jezdců a již chvátala do jizby to oznámit.

„Starý pan Vencelík,“ oznamovala, „znám ho po bílém koni a tom bubeníkovi —“

Euseb se hryzl do rtů, ale pak usmáv se posupně pravil: „Jde příliš velká společnost a kazila by nám zábavu. Nuže, jděte si, krásná paní. Nezapomene-li na mne? Ostatně vás připamatuji.“

Úsměv jeho, jenž měl lahodným býti, naplnil Salomenu ošklivostí.

Ukloniv se odešel ven, kdež se s Kubou setkal a s ním do hovoru se dal. —

Zadními dvířky ve dvorci vycházela Salomena s otcem. Když se hospodské, která je vyprovázela, tázala, kde by Blažej byl, odpověděla tato: „Čeledín mně povídal, že strachy utekl; zajisté vás někde u cesty čeká. Milostivá paní, držte se raději

lesa; kdyby se ten ďábel rozmyslil a — — Sprovod vás Pán Bůh!“

Pak ukázavši jí směr a cestu k zámku, který znala, rychle odešla, aby přivítala nové hosti.

Salomena byla v širém poli. Teď teprve, kdy čerstvý vzduch ji ovanul, kdy octla se v proudu denního světla, vzpamatovala se.

Otec po jejím boku kráčejíci umkl. Myšlenka na vnuka jej ukonejšila. Kráčeli dosti rychle, aniž se zastavili. Salomena, rozhlížejíc se kolem, zdali by někde Blažeje nespatriła, zahlédla ještě jednou tmavá stavení osudné hospody.

Zdalo se jí, že zaslechla opět zatroubení a temný hlahol. „Starý Vencelík!“ oznamovala prve hospodská. Toť zajisté tlupa, kterou včera spatřili. Pak je mezi nimi on! — Kdyby věděl!

A Euseb? Jeho bratr?! Ó kéž by mohla Václavovi říci, co se stalo, jak jí vyhrožováno! Ale zůstatí tam mezi těmi žoldnéři!

Vzdalovali se víc a více silnice, a když k lesu se přiblížili, zastavila se Salomena a ohlédla se po hospodě. Nikoho nebylo viděti. Stavení, obehnané vysokou zdí, bylo jako vymřelé.

Na koho myslila, koho snad přála si zahlédnouti? —

Mladý pan Euseb, pohovořiv s Kubou, ukonejšil se. „Je skoro lépe, že tak to skončilo,“ pomyslil si a odebral se pak před průjezd, kdež také už hospodská čekala na velmožné toho času pány: vojáky totiž a jejich velitele.

Jeli tedy před několika týdny kolem, a vůdce jejich, pan rytmistr, rozjařen a spokojen tenkrát ohlásil, že za nějaký čas se tu opět staví. Dnes jej poznala hospodská po jeho koni a tom bubeníkovi, kteréhož v jeho průvodu byla viděla.

Trouba jasně po druhé zahlaholila a již bylo možná dobře celou tlupu jezdců pozorovati. Napřed jeli, majíce široké opeřené klobouky na hlavách, dva trubači, od jejichž dlouhé mosazné trouby visel jako praporeček kus rudé, dracounem prošíváné látky, na jejímž vykrajovaném, lemovaném okraji střapečky se houpaly. Za trubači na sněhobílém koni seděl v bílém, pruhovaném turbanu mouřenín, jehož oděv, na půl vojanský, na půl orientálský, zvláště živými, planoucími barvami vynikal. Nohy jeho až po kolena kryly červené boty s velikými ostruhami. Před ním od krku běloušova visel velký, strakatě malovaný buben, na kterýž ten bubeník včas potřeby hromový rachot pádnou paličkou vyluzovati mohl.

Za ním jelo několik jezdců, jimž helmice hluboko tvář zastiňovaly a po boku pádné palaše se leskly; pak bylo viděti samého velitele, na statné grošované brůně pohodlně se kolíbajícího, jemu po pravém boku na vranci „černého lancocha“ Blažejova, mladého Václava Vencelíka, po levém praporečníka, jehož bandarolla vesele ve vzduchu třepetala.

Dále pak klusalo asi třicet jezdců, z nichž většina jak náleží a úplně vyzbrojena byla. Jen někteří

z nich neměli náležitě armatury. Byli to nově naverbovaní, kteří byli svou kůží prodali a to dosti lacino, protože ji neměli dle předpisů a požadavků žoldněřských obrněnou, aniž ruku vlastní zbraní opatřenou.

Zanedlouho došla tlupa jízdecká hospody, a když rytmistr se sedla pohodlně se vyhoupl, seskákali ostatní hbitě a zaváděli koně své do dvorce. Kuba přiskočiv vzal brůnu velitelovu i vraníka Václavova, aby je ošetřil.

Rytmistr, spatřiv v průjezdu Euseba, pokynul mu vlídně hlavou a tázal se: „Nuž, synku, opatřil-lis dobrý logument?“

Hospodská přiblíživši se uctivě odpověděla za něj: „Vaše Milosti, co mám, ráda dám, ale za těch zlých časů mnoho není —“

„Stará písnička, babko, a již se nelíbí,“ zasmál se rytmistr kráčeje do světnice. Za ním šel Euseb i Václav, jenž mlčel, i když plavovlasého bratra spatřil. Za chvíli byla jizba plna mužů a hluk, smích, hovor i klení zvučely tou nepřilíš jasnou prostorou. Za stolem u okna seděl starý Vencelík, jemu po stranách jeho synové. Za druhým usadili se trubači, mouřenín a praporečník, ostatní pak stoly a lavice zaujali jezdcové.

Hospodská přinesla opravdu, co měla. Na stůl důstojnický postavila několik lahví a číše, ostatní opatřila s Jakubem velikými džbány.

Činila tak dosti ochotně, neb minule zaplatil pan rytmistr i jeho družina, jak se slušelo, aniž čeho za-

darmo požadoval, jak tenkrát vojsko v obyčejí mělo. Venku bylo parno a tu v chladné jizbě po namáhavé jízdě výborně se pilo.

Chasa vojenská, nikdy nejsouc zamlklá, rozhlučela se ještě více, když několikrát džbány znovu naplněny, a brzy bylo slyšeti tu urvaně pronášenou píseň vojanskou, tam kostky zarachotily, jinde šedý dým z krátkých hliněných dýmek v hustých kotoučích ke stropu vystupoval.

Starý pan rytmistr Vencelík z Vrchovišť notně si přihýbal a dle příkladu otcova činil pilně mladý Euseb. Jen zamlklý Václav seděl tu zamračeně, zřídka kdy číše se chápaje.

Pan Vencelík byl prostřední, dosti kulaté postavy. Obličej jeho byl červený, zdravé barvy a na kulatých tvářích bylo viděti drobounké rudé žilky jako jemné pletivo. Čelo měl dosti vysoké, ale jinak hojně vlasů bílých jako sníh. Podobné barvy byly husté kníry a úzký vous na kulaté bradě. Nevelké, hnědé oči jen mu hrály a dnes zračila se v nich zvláštní spokojenost i veselí.

Měl verbovní patent na celý houf těžkých jezdců, a za tou příčinou rozjel se do kraje s trubači a pestře oděným mouřenínem, kterého byl v Praze za drahý peníz koupil a kterým nyní tuze lákal. Druhdy byl tento syn dalekých končin afrických při dvoře J. M. krále českého. Nyní, když závistiví druhové se ptávali, odkud by jej měl, odpovídal pan rytmistr, že ten černý bubeník býval v družině

„pana Fridricha, druhdy falckrabí a kurfirsta při Rejnu“.

Ach, jak se časové v té české zemi změnili! Pan Vencelík říkával někdy „K. M.“ a ne jako nyní „druhdy falckrabí a kurfirst“; ale ta nešťastná bělohorská bitva, která všecko na rub obrátila, přetvořila i pána z Vrchovišť. Neopustil Čechy, ano vstoupil do služeb císařských. Nemiloval tak vlast svou jako jeho bratr Zikmund, jenž nemoha na všecku bídu země české patřiti, opustil ji.

Tak to v Čechách chodívalo!

Ale to na čest budiž panu Vencelíkovi pověděno, že nebyl takovým hrabivým surovcem jako cizáci i mnozí domácí. Ovšem, beránčí mysli nebyl; ale bral jen, kdy se nedostávalo, a dbal ve svém houfu o dobrou kázeň, jak jen možná bylo. Před českou válkou zemřela mu mladá žena, již snad na světě nejvíce miloval. Synáčka Václava vzal v ošetřování bratr Zikmund, muž učený a vlasti milovný, a ten vychoval po svém mladého bratrovce. Zatím co Václav u strýce v tichém zákoutí studoval, v starých letopisech čítal a řečem svého vychovatele naslouchal, potloukal se otec světem v táborech vojenských, a tu seznal také ve Slezsku mladou, plavovlasou Němkyni krásné tváře, kteráž štědrého důstojníka i do tábora válečného následovala. Z toho manželství byl Euseb. I jej zbavila smrt záhy mladistvé matky. Tábor byl jeho rodištěm a domovem, drsní vojáci od útlého mládí učitelé a společníci.

Nedávno tomu, co starý a nešťastný Zikmund Vencelík, nedočkav se nápravy a utěšenější doby ve své vlasti, zemřel. Mladý Václav musil nyní, ač nerad, k otci, jenž z něho chtěl míti řádného vojáka, v jakého byl už mladší Eusebius dospěl.

V Kalinovské hospodě všechno se veselilo: pan rytmistr i syn jeho Euseb, jezdci i trubači, ba sám černý bubeník jal se očima více blýskati než jindy, ceně přitom své zdravé, sněhobílé zuby, až konečně vyrážel podivné, divoké zvuky, kteréž zpěvem býti měly.

V jizbě, kdež pod stropem husté kotouče dýmu se válely, bylo čím dále tím hlučněji. Na živé, veselé skupiny svých podřízených hleděl se zalíbením starý Vencelík a zasmál se nejednou dosti nemotorným vtipům, jež tu a tam se ozvaly.

Pojednou všickni umlkli. Vyskočil jeden z trubačů na židli, a zatroubiv hlasitě, až se tabulky v okně zatřásly, humoristicky jal se oznamovati, že někdy bubeník J. M. zimního krále přednese po česku afrikánskou píseň, aby páni vojáci umění jeho poznali a pěknou z toho kratochvíli měli. Oznámení to přijato se smíchem a potleskem; i sám rytmistr hlasitě se směje kýval hlavou na svolení. Černoch ve svém pestrém oděvu, maje bílý turban do týla posunutý, vyskočil na lavici v rohu za stolem, kdež byl seděl.

Tvářil se podivně, blýskal očima, až vyceniv zuby a zaluskav prsty nad hlavou spustil.

Smích a hluk přestal. Všichni usmívajíce se neb smích zatajujíce, obrátili se k neobyčejnému zpěvákovi, napjatě naslouchajíce; bylať výslovnost jeho, ač tolik let mezi Čechy přebýval, dosti nedokonalá, a divoký nepravidelný nápěv stěžoval srozumění. Černoch zpíval svým podivným způsobem:

A onoho dne, kdy bůh všecky věci stvořil,
stvořil slunce.

A slunce vychází a zachází a vrací se zas;
i stvořil měsíc.

A měsíc vychází a zachází a vrací se zas;
i stvořil člověka.

A člověk přijde a člověk odejde
a nevrátí se více.

Smích nebyl tak hlučný, jak se dalo očekávati; i tvář páně Vencelíkova, prve tak se smějící, nějak zvažněla a zamyslila se.

III.

Nastala noc. Všecka krajina utichla a rozlehlý, pustý bor jako by dřímал. V zászvitu měsíčním bělala se zeď, pnoucí se kol velké zahrady, obklopující zámeček pana Prostibořského.

Byl zajisté dílem některého z vlašských mistrů, kteří jmenovitě v šestnáctém věku nejedno panské sídlo u nás v ušlechtilém slohu renaissančním, jakého i pana Prostibořského bylo, vystavěli. Nebyla to veliká, rozlehlá budova, ale pohodlná,

útulná a se svým okolím krásná. V průčelí vedly k hlavnímu vchodu široké, vysoké schody, jejichž římsy byly zdobeny vázami čistého slohu. Odtud byla vyhlídka utěšená. Světlo měsíční rozlévalo se tou dobou po bohatém průčelí, zdobeném sochami mythologickými, po širém schodišti a prostranství před ním. Byl to trávník lesknoucí se rosou noční, uprostřed něhož stál vodomet, v němž nyní umlklo milé šumění a šplíchání vln.

Dále v půlkruhu vypínalo se husté stromoví: bělokoré břízy, štíhlé javory i buky a rozložitě lípy, tvořící stinný hájek, v němž za lepších časů nejedna laň bez bázně se popásala, i ven bělavými stezičkami na hebký trávník před zámkem vycházela. Nyní byl hájek ten jako opuštěný.

Za ním bělala se již dotčená zeď vinoucí se kolem celého zámku. V určitých vzdálenostech od sebe stály na ní sochy bohů a bohyň řeckých, jež zanedbány jsouce truchle pozíraly k zámku stromovím zacloněnému.

Tmavý les, hned za zdí se rozkládající, mluvil jen mohutnou, ale drsnou řečí severu, a nebylo v něm slyšeti líbezného šepotu a šumění hájů myrtových a vavřínových.

Všude tu bylo pozorovati stopy časové a spuštění. Než libá noc zakryla vše prosvitavým závojem, dodávajíc staré budově nových půvabů a tajemného kouzla. Jasný paprsek luny chvěl se hájem i na ztrnulé tváři zkamenělé Artemidy, až zabloudil na zeď v širý bor, v jehož černu zanikl.

Nikde člověka, nikde ruchu. Vše jako ve snu, jako pohádka.

S vysokých dvou oken splývala na dubovou, tabulovou podlahu odhrnutá záclona jako bělavá mlha, jíž prozařovaly paprsky měsíční, naplňující vysokou komnatu, jejíž stěny gobeliny pokryty byly, bledým světlem.

U zdi proti oknům stála široká, vyřezávaná postel s odhrnutými nebesy. Tam odpočívala polosvlečená Salomena. U hlav postele stálo dětské lůžko, v němž dřímal jako poupátko v zásvitu asi dvouletý chlapeček, jehož boubelaté tvářičky rděly se libou, zdravou červení spících dětí. Vedle chlapcovy postýlky seděl v tmavé lenošce starý pan Prostibořský, maje hlavu nakloněnu a ruce na klínu sepjaty. Zdálo se, že dřímá.

Vše dýchalo v té útulné komnatě klidem a mírem.

Tělo zemdleno, touha srdečná ukojena — jak sladký potom a občerstvující spánek! —

Z večera došla Salomena šťastně s otcem osamělého záměčku. S jakou dychtivostí i bázni vstupovala v tiché, opuštěné síně, jak zajásala, když stará Alena vstříc jí vyšla, nesouc na rukou synka, ručky vztahujícího po blažené matce.

Ale jí z náručí vyrval ho starý otec, jenž vnoučka svého líbal, hejčkal a tiskl, div že se děcko nerozplakalo. Přitom mluvil své podivné, zmatené věty, syté slovy biblickými.

*

Radostná ta bouře minula a umdlení se dostavilo. Nastala noc a v opuštěném zámečku rozložilo se opět ticho. Prve než na lůžko se odebrala, poručila Salomena dvěma starým služebníkům, jediným, kteří jí věrni zůstali a neprchli, aby vše dobře uzavřeli a dobrý pozor měli.

Jediné to ji znepokojovalo, že Blažej, kterého již na zámku stihnouti doufala, nepřišel. Než těšila se tím, že zabloudiv snad aneb zdržán někde, přece této noci ještě přijde.

Mladý Adam usnul.

Seděla chvíli ještě u jeho lůžka, hledíc na milou tu tvář, až spánkem přemožena jsouc hlavu do podušky sklopila. I otce, který od lůžka Adamova odejítí nechtěl, přemohl spánek.

Paprsky měsíční posouvaly se výš, ozařující klidné, lesnaté krajiny gobelinů a jejich bohaté, ovocné ornamenty. —

„Adam, člověk z hlíny —“ ozvalo se polonahlas ze rtů starcových. „Zemřel; prach a popel — ale Josue, syn Nun —“

Tu sebou trhl a rozhlížel se za okamžik kol jako u vidění. Pak zahlédnuv spícího vnuka, naklonil se k němu a na chvíli mlčky naň patřil. Salomena nic nezaslechla.

„Zhynou, zhyneme, ale ty zůstaneš!“ mluvil skoro šeptem starý Prostibořský. „Spi, spi, až tě Hospodin povolá! My jsme hřešili, my zradili —“ a tvář jeho velice se zasmušila.

Po chvíli jako by chmura zmizela, vyjasnil se obličej starcův a mdlý úsměv zjevil se na jeho rtech. Oko od spícího dítěte neodvrátil.

„Nestojí žádný před tebou po všechny dny života tvého! Tu sklesl stařec na kolena, a chopiv se bělostné ručky tiše dřímajícího líbal ji uctivě svými zvadlými rty a šeptal: „Spi, jenom spi, posilniž se — spi, dítě, spi!“

V kalinské krčmě všechno usnulo. Nejtvrdší spánek přišel na Blažeje, jenž ztýraný a znavený byl tu nevázanou vojanskou chasou zadržán. Václav vyprosil si jej na otci a zavedl polekaného sluhu do své komůrky v prvním patře, kdež měl uchystané lůžko. Když se tam Blažej poněkud zotavil, odpovídal na otázky svého ochránce. Všecky týkaly se rodiny Prostibořské. Blažej ochotně a rád vypravoval o svých pánech i o tom, co se před samým příjezdem rytmistrovým mezi Eusebem a Salomenou v krčmě bylo událo. Prosil pak Václava, aby jej propustil, že by rád ještě dnes dorazil na zámek, kdež ho je potřeba. Když pak se dozvěděl, že starý pán s dcerou v bezpečnosti jsou, ukonejšil se a natáhnuv se na vyzvání důstojníkovy na lavici, zanedlouho tvrdě usnul. I Václav uložil se na lůžko, však oblečený, a — nespal. Znalť příliš dobře svého Euseba. Salomena a on!

Zabloudil v duchu na osamělý zámek, o němž byl Blažej obšírně vypravoval. Viděl Salomenu objímající milované dítě, a od obrazu té tiché domácnosti nemohl se odtrhnouti. Vojna vedená

na zhoubu rodné země se mu protivila, a zajisté byl by se nestal členem té divoké obce, kdyby strýc byl nezemřel. Otec jej povolal k sobě a syn poslechl. Jaký to rozdíl mezi strýcem a otcem!

Václav nemohl k němu pravou láskou přilnouti, ač otec si jej zamiloval jako Euseba.

Ten jako by jeho bratr nebyl. Hned z počátku hleděl úkosem na Václava, s nímž o přízeň otcovu děliti se měl. Starý Vencelík nebyl citlivý člověk, ale pro syny byl by udělal vše. Ti stali se jeho vášní. Houfec svůj udržel v dosti dobré kázni, byl přísný na podřízené žoldnéře, k synům však, zvláště k Eusebovi, byl sláb.

Pozoroval, že mladší na Václava štíří, ale to dobře si vykládal. Myslíť, že to vše z lásky k němu. Než hnětlo jej, že oba mladíci přes delší dobu si uvyknouti nemohli, ba čím déle tím stával se zvláště Euseb urputnějším.

Také pan rytmistr těžce nesl, že Václav k válečnému řemeslu, jak náleží, přilnouti nechtěl. Teď všecko to tvrdý sen mu z mysli zapudil. — Minula jedenáctá hodina.

Václav vstav náhle z lože, prikradl se k nízkému oknu, hledícimu do dvorce, a pokleknuv, aby ho zdola pozorovati nebylo, pátral bedlivě. Zdáloť se mu, že se ozvaly hlasy — a teď — hle z konírny vyvádějí jeden — dva — čtyři koně; — a vedle nich čtyři mužové! Vycházejí tiše, venku asi vsedli, nebo slyš! tichou nocí ozval se temný dusot

koňský. Ale jen temně zněl, zajisté obvázali kopyta.

Dvorec byl právě ve stínu, nicméně poznal jednoho z nich. — Ten v tmavém plášti a opeřeném klobouce nebyl nikdo jiný než — Euseb.

Co očekával, stalo se. Ó, dobře jej za nedlouhou dobu poznal! Když koně a mužové zmizeli a vše utichlo, vzbudil Blažeje, jemuž poručil, aby střevice zul a tiše jej následoval. Sestoupiv do průjezdu, šel ke komoře nádvorní, kdež Jakub líhal. Byla prázdná. Pak vyšel zase do prvního patra, zastavil se u nízkých dveří, před nimiž na chodbě někdo ležel. Sotva že se něco přiblížil, vzpřímil se tam ležící muž. Byl to černochoch, jenž odpočíval před jizbou starého pana Vencelíka.

Václav pošeptal několik slov bubeníkovi, jenž ihned vzchopiv se za mladým pánem jako stín se ubíral. Zanedlouho potom vyjížděli zvolna a co možná tiše z kalinské krčmy tři jezdci. Prostřední byl Blažeje, jenž pevně brůny své se držel; jemu po pravici na vraníku „černý lancoch“ — Václav, po levé pak straně na bělouši černý bubeník.

Sotvaže se ocitli kus za hospodou, pobídli koně v cval, až zanedlouho zmizeli v bledém zásvitu tichouňkové noci.

Paní Kalinská vyrušena ze sna; hledíc za mizící družinou, zděšeně se pokřižovala.

Paní Salomena se blaženě usmívala.

Seděla v lenošce u krbu, chovajíc na klíně kvetoucího kadeřávka, malého Adama. Snila. Zdálo se jí, že proti ní sedí Václav Vencelík z Vrchovišť, a jeho plášť, klobouk a kord že leží vedle na nízké stoličce. Vypravuje o svém životě a osudech, až konečně nakloniv se tišším hlasem povídá, že nechá toho řemesla válečného, jež se mu do duše zprotivilo. — Zamlčel se a teď hledě na mladou paní, sladkou předtuchou se chvějící, táže se nejistým, och tak milým hlasem, smí-li tu zůstat; ale navždy, navěky, že jí chce býti věrným mužem a Adamovi pravým otcem. Tu hladí pravicí vlásky synkovi, k němuž matka zardělou tvář sklání a jej líbá.

„Zůstaň —“ zaznělo tiše a srdce její se třese dosud nepoznaným štěstím a blažeností.

Tu na dveře prudce zaklepáno, a do jizby vstoupil starý sluha, jenž nyní službu fortnýře zastával.

Paní Salomena se vytrhla — z krásného sna.

Vzpřímila se z lenošky a za chvíli teprve vzpamatovala se z tolika záře a z tolika štěstí.

„Milostivá paní! Odpustež, že vás burcuji. Venku je několik jezdců, kteří žádají, aby byli vpuštěni.“

„Kdo je to?“

„Mám ohlásiti, že pan Václav Vencelík z Vrcho-
višť snažně a uctivě prosí, aby na tu chvíli byl před-
puštěn, že se stalo něco důležitého a že nemá
mnoho času k pobytu —“

„Pan Václav —“ opětovala Salomena. Bylo jí
jako ve snu. Snila o něm a teď se dostavil. „Oh, co
se stalo? Tou dobou by jen tak nepřijel, on, ten
šlechtný —“

„Otevři!“

Hned sáhla po pláštíku, aby se jím zahalila. Tu
teprve si všimla, že otec dosud mlčky sedící, náhle
byl vstal a malého Adama do náručí pojal. Paní
Salomena přiskočivši k oknu viděla, jak ode brány
dva jezdci vjíždějí. Nedaleko vodometu jeden z nich
vyhoupnuv se, chvátal ke dveřím.

Plášť se mu rozhrnul a měsíc ozářil jeho tvář.
Radostně tlukoucí srdce mladé ženy rázem utichlo,
krev jako by prouditi přestala. Spanilé líce zbledlo
a kolena se jí zachvěla.

Poznala pana Euseba.

Ztrnula a nemohla na chvíli z místa. Vtom za-
plakalo zticha její dítě v náručí dědově, venku již
zavrzly dveře a na chodbě zazvučel břinkot
ostruh. Skočila ke dveřím a stáhla závoru. Pak
obrátila se k otci, chtějíc mu vzíti polekaného
vnoučka. Starý Prostibořský však přitisknuv dítě
úžeji k sobě, ustoupil k oknu. Venku ozvalo se
klepání na dveře a hned poté Eusebův hlas:

„Otevřte, paní má!“

Nastalo traplivé, Salomeně hrozně ticho. Ve jménu jeho sem vnikl! Co činiti? Naslouchala. Jen klepání a ten hrozný, odporný hlas bylo slyšeti. V zámku vše ticho, po služebnících ani památka.

Teď i klepání i volání ustalo a Salomena zahlédla Euseba na schodišti, an kyne dvěma jezdcům, kteří na kraji háječku koně byli uvázali. Rychle pospíchali k pánu svému. Jeden z nich kulhal. Ten tedy! Salomena jej poznala.

„Andělé boží!“ zvolal stařec, když vytřeštěné oko jeho spatřilo blížící se žoldnéře, jejichž pádné kroky, ostruhy i hlasy klenutou chodbu temným hlukem zanedlouho naplňovaly.

„Otevřte, volám naposled!“ ozvalo se hrozivě z chodby.

„Stůjte! probůh!“ vzkřikla Salomena, chopivši za rameno otce, jenž ke dveřím se přiblížil, aby otevřel.

„Nezdržuj mne, ženo! Jsou to andělé boží!“ a mdlé jeho oči zaleskly se hněvem.

„Otče, zabijí Adama!“ vzkřikla mladá žena ve své úzkosti, zdržujíc násilně starce.

„Jakého Adama? Adam, prach a popel! Umřel!“ Vtom otrásly se dveře hromovou ranou, za níž zahlučela druhá a pak mnohé.

Patrno, že násilníci chtěli dveře mocí rozraziti, any dobrovolně se neotvíraly.

„Otče, probůh, zavraždí Josua!“

„Neobstojí žádný před tebou! On nezemře, neboť povede lid v zemi zaslíbenou —“

„Slyšíš, jak pláče? Ustrň se nade mnou, vždyť mne zabijí!“

Stařec hleděl na ni okamžik upřeně a zkoumavě.

„Ty nejsi mezi znamenányými a sečtenými. — Neboj se! Tys dobrá! Vpustím anděly, které vyslal Hospodin!“

Salomena křečovitě objevši starce, zdržovala jej od jeho šíleného zámyslu. Vtom rány utichly. Koše palašů, jimiž do dveří bito, byly sláby na dubové dřevo a pevný zámek.

„Jdi pro sekery a přiveď toho sluhu!“ zazněl poroučivý hlas Eusebův. „Nejsou jen tyto dveře; musí nám o jiných pověděti —“

Na chodbě utichli, zato v komnatě ozýval se pláčem prosycený hlas Salomeny, zápasící se šíleným otcem, jenž ji i syna bezděky v záhubu uvést chtěl.

Jeden ze žoldnéřů zatím spěchal k bráně, kdež čtvrtý z družiny hlídal spoutané dva sluhy, jichž se byli nejprve, jakmile lstí do zámku se dostali, zmocnili. Nyní jednomu z nich uvolněno. Slabý stařec dal se hrozbami zastrašiti a udal, kde žádané nástroje jsou. Pak jej vedli dovnitř, aby Eusebovi prozradil, kudy by do komnaty beze všeho namáhání se dostali. Nechtěliť dlouhým hledáním čas mařiti. Co zatím jeden z jezdců nyní sekerou dveře rozrážel, kráčel Euseb za chvějícím se, na smrt bledým sluhou, kterého kalinský dobrodruh veda nejednou ranou k většímu spěchu pobádal a jemu mukou a pověšením hrozil.

Uvnitř komnaty trval dosud zápas. Salomena mohla prchnouti tapetovými dveřmi do druhého pokoje a odtud dále chodbou ven ze zámku malou fortnou do lesa k rybníku, jenž za zámkem v stínu hustého stromoví se rozkládal. Učinila by tak, kdyby jen sebe, svou čest zachrániti chtěla. Než šílený otec tiskl pevně ve svém náručí plačícího synka, kteréhož mu nechati nechtěla a nemohla.

Bojovala nyní o svou čest a své dítě i otce.

Zoufalost a láska naplnily ji odvahou, a něžné ruce její staly se silnými. Zatím hřměly a praskaly dveře pod ranami sekery, a tiché jindy klenby osamělého zámečku hlučely hřmotem a křikem.

Starý Prostibořský, jak se zdálo, zapomněl na „anděly boží“, na křik a rány. Hájíť jen svého Josua, kterého mu mladá žena vyrvati chtěla.

V ten okamžik, co kus vyražených dveří do jizby vletěl a pevná závora pádným ranám povolila, zavrával k zemi a zoufale vykřikl, obraceje svou ubledlou tvář, kolem níž rozcuchané šediny divě splývaly, k tapetovým dvířkám, jimiž mihla se bílá postava a zmizela. „Josue! Josue! Neopouštěj mne!“ zvolal udýchaný stařec, vztahuje kostnaté své ruce v tu stranu, kterou byla Salomena tisknouc k ňadrům svého Adama zmizela.

Ale pak náhle jako mladík vskočil a pádil za ní, nedbaje volání žoldnéřova, jenž byl vypáčil dveře do komnaty vrazil a nyní za Prostibořským chvátal.

Prve tak klidná ložnice stala se pustou. V zásvitu měsíčním bylo viděti převržené lůžko Adamovo, uprostřed ležela překocená lenoška a vedle ní pláštík paní Salomeny. Rozbitými dveřmi vnikal sem chladný vzduch noční. Hluk se vzdaloval a na této straně panovalo smutné ticho, jež občas přerušil řehot koní na kraji háječku uvázaných.

Jezdec, který byl vyraženými dveřmi vnikl, setkal se v třetím pokoji s Eusebem a Jakubem, jež byl sem z donucení sluha dovedl. Chtělť postranními dveřmi do komnaty paní Salomeny vniknouti a jí se tak zmocniti. Přišli však pozdě. Žoldněř krátkými slovy pověděl, co byl zahlédl. Divoký, rozlícený Euseb jakoby bodnut vzkřikl: „Za nimi!“ A již hnal se vpřed, maje obnažený kord v pravici.

Nedbajíc překážek, nehledíc na schody a tmavé chodby, ubíhala Salomena se svým synem, aby ze zámku širého ochranného lesa dosáhla. Její tmavé, bohaté vlasy za zápasu s otcem se uvolnivše, vlály kol její bělostné šíje. Teď před ní zasvitlo.

Z tmavých chodeb ocitla se venku pod širou, tmavomodrou oblohou. Před ní rozkládala se zpustlá zahrada, za ní vlevo dvě hospodářská stavení, nyní opuštěná. Paprsky měsíční chvěly se na hustých křovinách, na nichž rosa se leskla.

Ohlédla se plaše za sebe a spatřila otce za ní běžícího, dále pak za ním ozývaly se hlasy a hluk, jenž víc a více se blížil. Třemi skoky přeletla schody do zahrady vedoucí a nerozmýšlejíc se jako pudem

hnaná, zamířila ke zdi za křovinami se bělající. Tam byla fortna, kteráž vedla do lesa a k rybníku.

„Stůj! Vydej Josua!“ zněl za ní chraptivý hlas. Ale neslyšela, nedbala.

Zanikla v houštinách a jen jednou ještě „Josue!“ mdle za ní se ozvalo.

Nehledíc na stezky, přímo hnala se k fortně.

Bělostnou, slabou rukou udeřila několikráte na zrezivělou závoru, nechtící povoliti.

Vyděšeně, jako laň, která prchajíc k vysoké zdi se dostala, ohlédla se za sebe. Hluk se blížil, slyšela chřestot křovin i kroky.

Zoufale uhodila znovu v rudé železo, až pras-kajíc povolilo, a dvířka se rozlétla.

Bílá ruka paní Salomeny zbarvila se teplou krví.

Od fortny vedla dosti široká cesta, po obou stranách starými javory a buky lemovaná, k rybníku.

Ten blýštěl se uprostřed lesa jako nějaké horské jezírko. Na březích vypínaly se tu štíhlé jedle a smrky, stápějící svůj ztepilý, dlouhý stín v hlubinu tiché vody, tam rozkládaly koruny své buky a nachýlené staré olše a halily vlny, kořeny jejich tiše oplakující, tmavým, nad vodami tak tajemným libým šerem.

Část hladiny k zámku byla ozářena měsícem, jenž po vodě hojně stříbro své i jiskry rozléval. Ve svitu jeho byl ještě nevelký ostrov, porostlý chvějnou osikou a bělokorými břízami, jejichž jemné, dlouhé haluze, navlhle rosou noční jako

hebký vlas tichounce, téměř bez hnutí k hustému trávníku splývaly.

Za ostrovem však bylo šero, a černý stín od břehu k břehu se rozkládal.

Přeběhnuvši kmitem cestu, stanula Salomena na břehu u několika starých, kamenných, nyní velice zpustlých schodů. Ty bývaly někdy jako přístavem, tu za lepších časů vsedla na loďku, již veselý bratr k ostrovu řídil. Teď už dávno odtud nikdo od břehu neodrazil. Vpravo od schodů vyrostlo bujné, vysoké rákosí, nyní ztichounka šoumající. Bez určitého cíle, nemajíc myšlenky, jak by se zachránila, stanula tu ustrašená, unavená, bolesti však necítící mladá žena.

Tu zahlédla u kolu vedle schodů přivázaný starý člun, jenž bez hnutí na ozářených vlnách odpočíval. Na nebezpečí nepomýšlela. Viděla jen v patách za sebou pronásledovatele a těm chtěla uniknouti. Již sestoupila na první stupeň, vtom ohlédnuvši se spatřila starého, šíleného otce, an za ní ubíhá, a v ten okamžik kmitly se u fortny postavy vetřelců. Byla ženou, matkou, byla však také dcerou. Ubíhala před otcem svým, který by šíleností svou ji zničil, ale teď, kdy bezpečnosti dojíti měla, zanechá starého otce v rukou těch katanů! A uprchne-li ona, pomstí se na ubohém starci.

Zarazila se. — Jim ho zanechat nesmí.

„Otče! Otče!“ křičela. „Sem, ke mně, sem!“

Stařec již patrně slábl a mdle jen k rybníku ubíhal. Mezera mezi ním a Eusebem menšila se vůčihledě.

Salomeně trnulo srdce a chvěla se jako osikový list. Již se Prostibořský zastavoval. Tu Salomena chopivši se synka vyzdvihla jej, co nejvíce mohla, do výše, křičíc:

„Josue, tvůj Josue! Sem otče k Josuovi!“

Stařec vykřiknuv dal se v nový běh, jako by nabyl čerstvých sil.

„Sem, otče, sem! Josue na tebe čeká!“ ozývalo se pronikavě, zoufalé volání Salomeny.

A za tím hlasem, k opuštěné dceři ubíhal stařec, vztahuje po vnoučeti své ruce. Z udýchaných, zemdlených prsou vyrážel mu chraptivý hlas, pronášející už nesrozumitelně jméno budoucího mstitele.

Za starým Prostibořským hnal se rozlícený Euseb a jemu v patách dva žoldnéři.

Již stařec břehu dobíhal, vtom zastavil se Euseb a zvolal: „Tu máš Josue!“ a namířil jízdeckou bambitku, kterou byl dosud v levici držel.

V ten okamžik se zablesklo, a rána zahřměla, nesouc se po vodách, až v lese z temna poznovu zahlučevši zanikla. V třesku jejím zaniklo bolestné vzkřiknutí ženského hlasu.

Vtom však stranou ozvalo se hromové:

„Stůj, padouchu!“ a Euseb spatřil Václava, jenž proti němu s vytaseným kordem se hnal a vedle něho ve strakatém turbanu černocho, an mávaje

jezdeckým palašem divokým svým způsobem válečně zaryčel.

„Ke mně, hoši! Sem ke mně!“ vzkřikl Euseb po svých družích a chystal se k obraně. Ale jen jezdec slyšel jeho hlas a poslechl. Kalinského hrdinu jako by země byla pohltila.

Václav mířil k rybníku, kdež jeho pomoci tak velice třeba bylo. Než Euseb se žoldnéřem zastoupili mu cestu a již strhla se lita pŭtka.

Zapomněli, že jsou vojáky jednoho houfu, že jsou synové jednoho otce.

Euseb dychtil dávno po podobné příležitosti.

Sekal zuřivě do svého soupeře, jenž dosti se tužiti musil, nebo ten plavovlasý synek byl dobrý a výtečný šermíř. Kordy jejich blýštěly se, nejedna jiskra zarsěla, až náhle zazvonila vedle ocel o kámen a za ní svalil se k zemi žoldněř, jemuž červeným, teplým proudem život ubíhal.

Mouření, divoce zaryčev, chtěl nyní pánu svému přispěti a Euseba napadnouti.

„Nech a pomoz tam na vodě!“ poroučel Václav odrážaje rány dotírajícího bratra. — —

Euseb byl prve na malého Adama namířil. V ten okamžik, kdy rána vypálena, stanul děd jeho proti němu na břehu a chtěl právě vskočiti v ochrannou loďku. V tu chvíli Salomena přirazila téměř k samému břehu, aby podala štvanému otci ruku. Ten však zavravorav klesl se břehu do vody. Rána namířená na „mstitele Josua“ zasáhla jeho děda, který jenom v něm živ byl.

Voda vysoko vystříkla a člun se prudce rozhoupal. Krváčeje, podporován jsa dcerou, tisknoucí levou rukou plačícího synáčka, dostal se starý Prostibořský na člun. Šaty jeho prosákly, voda crčela mu s vousů a vlasů a řinoucí se z ramene krev barvila šat i člun. Mdlé jeho oči obracely se po vnukovi, jež obejmouti s to nebyl; ale hned se zavřely, a mdloba zastřela smysly nešťastného muže.

Lodice, jsouc rozhoupána, kolébala se nyní kus od břehu.

Salomena klečíc u nohou svého otce rozhlédla se zoufale kolem, pomoci a podpory hledajíc. Teď teprve spatřila na břehu zápasící muže; teď ozval se mocný hlas: „Pomoz tam na vodě!“

Poznala ho. To on! To on!

V ten okamžik ozvalo se dále u břehu:

„Milostivá paní! zaveslujte sem! Už není se čeho báti. Sem!“

Byl to Blažej, který nyní teprve ducha nabyl.

Sáhla na dno lodice, ale našla tam jen kus starého vesla. Volala na Blažeje.

Tu zašuměla nablízku voda.

Zahlédla vysokou postavu černé tváře, ana ke člunu se brodí.

„Nelekejte se! Jdu vám na pomoc!“ volal mouřenín.

* * *

Na místě krvavého boje objevil se zase houfec jezdců; v čele jich, široký klobouk stlačený maje do čela a na koni, jenž ohnivé nozdry maje roztaženy jako vichr uháněl, jel starý rytmistr Vencelík z Vrchovišť.

Když na místo dorazil, bylo po všem.

Přišel pozdě.

Spěchaje na břeh rybníka zakopl nejprve o mrtvého žoldnéře, kterého byl mouřenín skolil.

„Krev!“ zamumlal rytmistr a neblahé tušení stalo se jistotou. Opodál se zarazil a sklonil své staré koleno do zdupané trávy, v níž ležel mladší jeho syn. Kord vypadlý ze ztuhlé, křečovitě sevřené pravice ležel vedle. Kvetoucí líce jeho bylo bledo, studeno, na pyšném jindy čele černala se hustá krev, jež také krásné plavé kadeře potřísnila a je zpečetila. A tam cestou od rybníka k zámecké fortně kráčí průvod.

Mouřenín s Blažejem nesou starého pána, jehož rána nakvap obvázána, a za nimi kráčí mladý Václav se Salomenou, k níž synek její se tulí. —

Starý Vencelík, bledý v líci, vstav rozkázal dvěma vojákům, aby mrtvolu odnesli. Mluvil temným, chvějícím se hlasem. Pak poručil, aby připravili ostatní účastníky té neblahé výpravy, a kdyby prchli, aby je stůj co stůj chytili.

Sám pak ubíral se do zámečku.

Byla to hrozná noc. — —

V útulné komnatě, kde předtím Salomena blaze byla snila, odpočíval na loži starý Prostibořský

dosud v mrákotách. Blažej a uvolnění sluhové pečovali o něj, kdežto u okna Salomena obvazovala Václavovi zraněnou pravici.

Vtom vstoupil starý Vencelík. Spatřiv syna svého a na loži Prostibořského, stanul uprostřed jizby a mlčel. Na chvíli panovalo trapné ticho. Salomena lekla se toho ozbrojeného starce, jehož jindy tak ruměné líce nyní bezbarvé bylo. Konečně přistoupiv k němu Václav pravil vážným, málo prosebným hlasem:

„Odpusťte, otče —“

„Mlč! Boží soud!“ — odpověděl temně a přistoupiv k loži hleděl chvíli na starého Prostibořského.

„Bůh nás tresce!“ zahučel a pak odvrátiv se usedl na stolicí v koutě stojící a mlčel za celý čas hledě zachmuřeně na jedno místo. —

Teprve k ránu probral se starý Prostibořský ze své mrákoty; nemohl se však dlouho vzpamatovati. V tu chvíli také vstoupil žoldněř do komnaty oznamuje, že žoldněř i kalinský Jakub jsou chyceni a svázáni.

Starý rytmistr rychle vstal a vyšel ven.

„To bude soud!“ povídal mouřenín Blažejovi, který nyní ve vedlejší jizbě v suchu si hověl.

Za chvíli vrátil se starý Vencelík. Venku na nádvoří u vodometu zařehťali koně.

Václav přistoupiv k oknu viděl dva svázané muže, jež na koni sedící žoldněř za řemen držel.

Druh jeho měl jakés těleso před sebou přes sedlo ležící. Byla to Eusebova mrtvola.

„Pojedeš se mnou?“ tázal se starý Vencelík, zachmuřené oči na Václava upíraje.

Tento obrátiv se a po chvílce rozhodnuv se od-
tušil:

„Ty nemohu opustit,“ a ohlédl se po Salomeně a jejím dítěti.

„Věděl jsem! Buď s bohem!“ odpověděl smutně starý voják a v tváři mu to nějak zacukalo.

„Zůstaňte s námi!“ Lítostivý, prosebný ten Salomenin hlas zastavil odcházejícího.

„Ne, dcero má, musím odejít. Snad — až — někdy —“

Zamlčev se podal jí drsnou pravici a drže její malou, bílou ručku pravil:

„Ještě o něco vás prosím. Odpusťte mému Eusebovi. Provinil se tuze, ale —“ a nemohl dále.

Salomeně zalily se oči nad nešťastným otcem.

„Bůh mu odpustí. I vy mně odpusťte!“

Ohlédl se ještě po loži, odkudž zaznívala zma-
tená slova Prostibořského.

Pak kvapně odešel a Václav jej vyprovodil až na nádvoří; a zamyšlen, v srdci smuten se vrátil.

Smutný průvod vyjel branou a zanikl v šeru lesa.

Poslední byl rytmistr, jenž bílou hlavu sklonil, od-
dávaje se smutným myšlenkám. Trest za zradu nás neminul. Zikmund měl pravdu. — Na dětech tresce Bůh. — Ze dvou synů jeden padl v zločinu, druhý sám odešel, opustil otce. — Oh, ten tam se

zbláznil, že ztratil jednoho syna, a tu rázem dva — ale Václav bude šťasten, odměněn, že není jako všichni toho pokolení, kteréž nedbajíc nejsvětějších povinností jen za svým dobrem a prospěchem se pachtí a zradu, zhoubu vlastní zemi páše. Václav bude šťasten!

Takové byly myšlenky starého Vencelíka, jehož lhostejnou zapomnělou duší takové neštěstí otrásl a ji probudilo. Klesal pod jeho tíží, ale poslední myšlenka byla jako krůpěje balsámové v palčivou ránu. — —

Když druhého dne odpoledne pan Vencelík s houfcem svým vyjel z kalinské hospody, kam byl z noční výpravy s mrtvolou Eusebovou bez spoutaných žoldnéřů se vrátil, bylo zamítklo a smutno mezi jezdci. „Starý“ posupně mlčel, a když už zajížděli, ohlédl se tam ještě jednou, aby uviděl to místo, kde za hospodou v poli pochován nezdárný, ale krásný, milovaný Euseb.

Jeli zvolna a tiše. Žoldnéři, kteří s rytmistrem na zámečku byli, vyprávěli tiše, co se bylo stalo. „Student tam zůstal a mouřenín s ním —“

Dojeli místa, kdež cesta se rozcházela. Jedna pořád přímo, kterou se také dali, druhá vpravo v les k zámečku pana Prostibořského. Jeden ze žoldnéřů ukázal k lesu, kdež na haluzi na pokračujícího smrku dvě těla visela. Byl to žoldnéř a kalinský dobrodruh, pomocníci Eusebovi.

V.

V osamělém, lesním zámečku bylo zas ticho a klidno. Sluhové zbaveni jsouce pout a smrtelného strachu okřáli a sedíce v čeledníku ve společnosti Blažeje a černého bubeníka bavili se vzájemným vypravováním o událostech minulé noci. Ovšem největší vzácností a podivením byl jim ten strakatě oděný Afričan v červených botách. Než zanedlouho dobře s ním se seznámili prostřednictvím opět mnohomluvného Blažeje.

Z nedávné minulosti přešli na blízkou budoucnost a opět to byl Blažej, jenž měl nejvíce domyslů.

„Starý pán asi dlouho nebude, a víte, bude pro něj lépe. Ulehčí se mu. Zato budeme míti nového mladého.“

Sluhové se usmáli a mouřenín vyceniv zuby k radostnému úsměvu jal se vykládati, jak hodný to pán, pan Václav. On, černochoch, že byl při houfci ode všech sužován a týrán, jediný pan Václav se ho ujímal i proti Eusebovi a nejednou podaroval královského někdy mouřenína. —

V panské komnatě bylo ticho. Starý zraněný Prostibořský klesl v spánek a radost jeho, „mstitel, Josue, syn Nun“ od-
dychoval klidně v posilujícím spaní. Ležel na postýlce vedle děda. U hlav svého synáčka seděla Salomena, bledší, unylejší než jindy. To byly jediné stopy, které zanechala ve tváři minulá, děsná pro ni noc. Ale čisté čelo bylo zase vyjasněno, v líci

zračil se klid a zářil v jasném, tmavém oku, jež starostlivě tu na otce, tu s mateřskou něhou na spícího Adama se upíralo. Pak opět jako v zamýšlení se sklopilo, až po chvíli plaše vzhledlo na Václava, jenž maje pravici obvázanou naproti seděl.

Otevřeným oknem vnikaly do komnaty čerstvý, čistý vzduch a jasné paprsky odpoledního slunce, jichž zlatý proud míhal se a chvěl na lesnatých, tichých krajinách bohatých gobelinů.

Tajemný šumot stinného hájku, nad nímž pruh tmavomodrého, jasného nebe viděti bylo, až sem dorážel.

Salomena zapomněla na všechno a srdce její okřívalo jako květina po bouři. Bylo jí jako v pěkném snu, jako v tom nočním, živém vidění. —

Václav seděl naproti ní, jak jej byla ve snách spatřila, a v srdci jejím uhostil se také divný, milý nepokoj jako tenkrát. —

Mlčeli dlouho oba — snad aby spících neprobudili, snad že neměli vhodného slova.

„Slyšela jste, paní, co jsem otci odpověděl. Neoptal jsem se vás, nevím, schvalujete-li —“ tak konečně promluvil; za chvíli pokračoval tišším hlasem:

„Smím tu u vás zůstat? Chci býti vaším ochráncem a Adamovi otcem. — U vás dojdu pokoje a smíření —“

Zrovna jako ve snu. — Sklopila hlavu a v libém zmatku hladila hebké kadeře synáčkovy.

Starý Prostibořský probudiv se ze spaní, ohlížel se plaše kolem. Spatřil vedle lože svého stojícího černě oděného vojína, na jehož prsa Salomena hlavu sklonivši tiše plakala.

Tiché ty, slastné krůpěje byly mu nejvýmluvnější odpovědí.

„Andělé boží!“ zvolal mdlým hlasem chorý stařec a oko jeho, jako by dosavadní rouška protržena byla, jasně upíralo se na snoubence.

„Otče, již nebudeme opuštěni, ani vy, ani Josue!“ —

Druhého dne odjel Václav Vencelík a vrátil se až čtvrtého, a s ním dostavil se kněz, kterýž jej se Salomenou před oltářem v zámecké kapliče oddal.

Tak tichounkých a zároveň tak šťastných svateb zajisté pořídka.

Zanedlouho po dni svatebního veselí nadešel den smutku. Starý Salomenin otec podlehl ráně a své chorobě. V posledních dobách nesměl malý Adam od něho ani na chvíli odnesen býti. Ubohý stařec mluvil neustále o tom, že povede lid v zemi zaslíbenou, často jmenoval zemi českou, zemi svatou a na dceru a zetě věrně mu sloužící patře nejednou jako u vidění volal: „Andělé boží!“

Nadešel poslední zápas. Oči jeho stále hleděly na malého vnoučka, ježž plačící matka v náručí držela.

„Bůh mu odpustí, přetrpěl mnoho, mnoho —“ pravila Salomena, když několik dní potom s Václavem sedíc o nebožtíkovi mluvila.

„A naděje a potěšení jeho aspoň částečně se vyplní. Salomeno, pomoz mně Adama vychovat, a dá Bůh, že z něho bude takový Čech, že by strýc Zikmund byl s ním spokojen. Zle je u nás a málo mužů vpravdě vlasti milovaných. — Ale nevyhyne pokolení jejich —“ a tu pojav v náručí usmívajícího se Adama, přitiskl jej vřele k svým prsům. „Nevyhyne, a kdyby tento synek měl býti semenem hořčičným.“

Salomena prudce objevši muže líbala jej i dítě.
„Nevyhyne! Nevyhyne!“